

מורה חדש (אוי קלט)
הוצאת הוצאת הוצאת הוצאת
הוצאת הוצאת הוצאת הוצאת
הוצאת הוצאת הוצאת הוצאת
הוצאת הוצאת הוצאת הוצאת
הוצאת הוצאת הוצאת הוצאת
הוצאת הוצאת הוצאת הוצאת
הוצאת הוצאת הוצאת הוצאת

UI KELET

PÁRTONKIVÜLI NAPILAP

Anglia és Franciaország ragaszkodik az oroszokkal való tárgyaláshoz

New-York (AFP). Lord Salisbury helyettes angol külügyminiszter Newyorkba érkezve kijelentette, hogy a bermudai konferenciát csak elhalasztották, de annak megtartásához Anglia ragaszkodik, mihelyest Churchill egészségi állapota ezt meg fogja engedni. A Közel-kelet védelméről is szó lesz a külügyminiszterek találóján, amelytől egyébként lord Salisbury nem vár nagyjelentőségű határozato-

kat. Salisbury javasolni fogja, hogy a német választások után tartanak az oroszok bevonásával négyhatalmi konferenciát. Amennyiben sikerülne az oroszokkal megállapodni Németország egyesítésében, úgy fel fog merülni a kérdés, hogy a Nyugat és a Szovjetunió kölcsönösen garantálják Németország sérteletlenségét. Salisbury nem lát bármely ellentmondást

Németország egyesítése és az Atlanti szövetséghez való csatlakozása között. Az angol birodalom szándéka az, hogy Németországot visszahozza a népek családjába. Másrészt, ha a Távolkelet pacifikálása megvalósítható lesz, a kommunista Kínát is fel kell venni a Népszövetségbe.

Washington (UP). George Bidault francia külügyminiszter ma délután Washingtonba érkezett. Angol és diplomáciai körökben bizakodó a hangulat Oroszországnak egy négy hatalmi találkozóhoz való részvételét illetően. Valószínűnek tartják, hogy Foster Dulles nem fog mereven ragaszkodni az előzetes feltételekhez, amelyeknek teljesítéséhez Amerika eddig a Szovjetunióval való tanácskozás megtartását kötötte. Amerikai körökben nem titkolják, hogy elvesztették a kezdeményezést a hidegháborúban és hogy az események gyorsabb iramu fejlődést vettek, mint amire Washingtonban számítottak.

Közös kasszából fizet Amerika Izraelnek és az araboknak

140 millió dollár gazdasági és 100 millió dollár katonai támogatást irányoznak elő a Közelkeletnek. New-York. (-) Dulles külügyminiszter és Harold Stassen, az amerikai segélyalapok vezetője jelentek meg a tanúhallgatásokon, amelyeket a külföldi államoknak nyújtott pénzügyi és katonai támogatással kapcsolatosan az amerikai kongresszus külügyi bizottsága eszközöl. Foster Dulles kijelentette, hogy rendkívül fontos dolog az a 140 millió dollár, amelyet a kormány Izrael és az arab államok gazdasági megsegítésének céljaira irányzott elő. A külügyminiszter nem részletezte, hogy a 140 millió dollárból mennyit szántak Izraelnek és mennyit az arab

mult esztendőben 72 millió dolláros pénzügyi támogatásban részesült Amerikától. Foster Dulles ugyancsak hangsúlyozta az Izraelnek és az arab országoknak előirányzott 100 millió dolláros katonai támogatás jelentőségét. Szerint az az összeg nemcsak a Közelkelet védelmének céljait szolgálja, de elő fogja mozdítani az egyes államok belső biztonságának, valamint az Izrael és az arab államok közötti békének ügyét is. Foster Dulles ennél a pontnál sem részletezte, hogy mennyit szántak Izraelnek és mennyit az araboknak.

Washingtonban szűk körben megbeszélés zajlik. Dulles magatartását túlságosan merevnek tartják és hivatkoznak nemcsak a Szovjetunió vezetőinek békés nyilatkozataira, de azokra az intézkedésekre és eseményekre is, amelyek utóbb a Szovjetunióban és a csatlósállamokban történtek. Bár a Szovjetunióhoz való kapcsolat kérdése csak a miniszterelnök bermudai konferenciáján kerül érdemi tárgyalásra, a külügyminiszterek kétségkívül eszmécserezt fognak folytatni erről a kérdéssről. Bidault francia külügyminiszter közölni fogja a konferencián, hogy Franciaország nem ratifikálja a nyugateurópai védelmi szerződést a németországi választások előtt és akkor is csak abban az esetben, ha a francia közvélemény meggyőződik arról, hogy a Nyugat mindent megtehet az oroszokkal való meggyőzés érdekében. Bidault egyébként hangsúlyozni fogja, hogy a kommunista Kína hozzájárulása nélkül semmilyen kiállítás nincs bekérel Indokínában, Franciaország pedig katonailag képtelen befejezni ezt a háborút. Eppen ezért Bidault szeretné, hogy a kommunista Kínával Kóreáról, a Távolkeletről és Indokínáról is tárgyaljanak.

Szabadlábba helyezik a kelet-német tüntetőket

Az üllősztrájk végetért - Kelet-Berlinben helyreállt a rend. Berlin, (UP). A kelet-német hatóságok csütörtökön újabb megnyitották a határt Berlin két része között, ugyanakkor bejelentették, hogy az antikommunista munkásoknak a nagy részét akiket a június 17-én kitört zendülések során tartóztattak le, szabadlábba fogják helyezni. A kelet-német kormány ezzel a békülékeny gesztussal akarja leszerelni Kelet-Berlin százezere sztrájkoló munkását, akik követeléseikben közölték, hogy csak

abban az esetben veszik fel újra a munkát, ha elvtársait szabadlábba helyezik. Az üllősztrájk egyébként kiterjedt a szovjetzóna más részeire is és megfigyelők véleménye szerint a mult hónapi zendülés óta ez a legnagyobb méretű tömegmozdulás Németországban. Johann Stoss, nyugat-berlini rendőrprefektus szerint Kelet-Berlin összes nagyobb gyártelepein sztrájk van. Más hírek arról számolnak be, hogy tizezres munkástömegek sztrájkolnak a kelet-németországi szénbányákban és acélművekben, dokkokban és a különböző kis- és nagyüzemekben.

mánya többek között a két körzet közötti szabad közlekedést, a sajtó és gyűlékezés teljes szabadságát, az összes német politikai pártok korlátlan tevékenységének engedélyezését kéri, valamint bíróságok felállítását Kelet-Németországban, amelyek a szabadságjogok megsértői fölött ítélkezzenek. Bonn, (UP). Kelet-Berlinből érkező újabb értesülések szerint a munkások mindehét felvették a munkát, miután a letartóztatottak egy részét máris szabadlábba helyezték. Kelet-Berlin utcai visszanyerték normális arcukat. Bécs, (UP). Diplomáciai megfigyelők feltűnően tartják, hogy Lengyelország és Bulgária mind a mai napig nem csatlakoztak a szovjet-blokk összes országaihoz alkalmazzák „enyhítésekhez”. Ellenkezőleg, a lengyel sajtóból kiderül, hogy Boleszlav Bierut kormánya az utóbbi időben fokozta a nyomást a katolikus egyházra.

Az államelnök Cfáton

Jicchák Ben Cvi államelnök és felesége megtekintte az államelnököt Cfáton. A város háza közelében felállított díszkapunál átnyújtották az államelnöknek Dávid Gibó festőművész új cfáti albumát, borsdíszkötésben. A város háza díszlése volt, amelyek során az államelnököt Cfáti díszpolgárává választották. Az államelnök rövid beszédében köszönte meg a megtiszteltetést.

A kelet-német kormány hat pontból álló programot terjesztett a szövetségesség elő egész Németország területén rendezendő szabad választások kérdésében. Adenauer kor

A magyar kormány is engedékeny. Budapest (-). A budapesti rádió tegnap közölte, hogy a kormány hatályon kívül helyezte a törvényrendeletet, amely szabadságvesztéssel sújtja a későn munkába álló, a munkából elmaradó, vagy hanyag munkásokat. A hivatalos jelentés szerint a magyar kormány a munkásokra bizza, hogy ilyen esetekben megfelelő fegyelmi rendszabályokat alkalmazzon. A magyar kormány rendelkezése megfelel az intézkedésnek, amelyet a csehszlovák kormány foganatosított ugyanebben a szellemben néhány nappal ezelőtt.

Kolozsvár és vidékiek azkarája

A Kolozsvár és vidékéről elszármazott izraeli zsidóság elhunyt mártírjainak emlékére július 15-én (Áv hó 2-án) délután 6 órakor országos ázkará-ünnepélyt rendez Tel-Avivban, az Allenby utcai nagytemplomban. A közlemény meghívóul szolgál minden Kolozsvár és vidékéről elszármazott zsidó részére.

Az angol kormány ellenzi Margaret hercegnő szerelmi házasságát

London (UP). II. Erzsébet királynő azzal a kéréssel fordult az angol kormányhoz, hogy adják hozzájárulásukat a 22 éves Margaret hercegnőnek Peter Townsend angol repülőtiszttel való házasságához. Az angol kormány a kérést elutasította. Margaret hercegnő anyja Erzsébet exkirálynő társaságában most Dél-Rodéziába tartózkodik. Peter Townsendet a hercegnő visszatérése után Nagybritannia brüsszeli légügyi attaszejává fogják kinevezni. A Tribune című hetilap, amely az angol munkáspárt

Nagy részvét mellett temették el Beregi Armit

Tel-Aviv városa díszsírhelyet adott az olasz nagy cionista vezérnek. Csütörtök délután a nagy cionista vezetők kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat. Az ő érdeme - mondotta - hogy az első világháború után sok ezer magyar zsidó alijázott. Hosszú éveken keresztül ő volt a budapesti Palestina Hivatal vezetője és a legnehezebb körülmények között derekasan megállotta helyét. Ezután a gyászmenet elindult a nácihát jiccháki temetőbe, ahol Tel Aviv városa által adományozott díszsírhelyen Patai József cionista vezetőnek kijárat részvétellel helyezték örök pihenőre a nácihát jiccháki temetőben a magyar cionizmus egyik legkiválóbb alapító vezérét, Beregi Armit. A gyászmenet délután 4 órakor indult el a Hadassza-kórházból. A tekintélyes gyászoló tömegben nagy számban jelentek meg a vidéki magyarszármazású csoportok, valamint az egyetemes jisiv képviselői. A halottat vállon vitték az Allenby uti nagytemplomig, ahol dr. Frenkel Jenő hébernyelvű gyászbeszédében búcsúztatta Beregi Armit a HOH és a Makkabea nevében. „Ő volt a cionista mozgalom második Benjaminja. Herzl felhívására lett szervezett cionista. Azóta szünet nélkül dolgozott, irt és szervezetezeket alapított, amelyek mind a cionista gondolat előmozdítását célozták.” Noszin Mose mórnök a Szochnut nevében búcsúztatta a halottat.

Fel kell vetni az alijja-kérdést - SPORT - A denacifikálás vége

A Magyarországon és más kelet-európai országokban végrehajtott reformok és könnyítések zsidó existenciáikat is érintenék. Így például az u. n. kényszerlakhatások megszüntetése, a magánkereskedelemben és kisipar ujjraengedélyezése stb. Ezek az engedmények a zsidó lakosság bizonyos rétegeinek helyzetét is javítják, különösen Magyarországon, ha pedig folytatása lesz a megindított reform-politikának, Romániában, Lengyelországban és Csehszlovákiában is.

A kelet-európai zsidó maradványok legnagyobb csoportjairól van szó — 200 ezer romániai, közel 100 ezer magyarországi zsidóról és a kisebb maradványokról. Ezekre koncentrálnak lényegesen a kelet-európai zsidókérdés (ha eltekintünk a szovjetországi zsidókérdéstől), melynek megoldásához azonban nem elegendők a helyi „könnyítések”. Mert a zsidó problémája ezekben az országokban — alijja probléma is.

A sztalin politika szigorú nemcsak az u. n. zsidókérdés kiéleződéséhez vezetett Kelet-európában, hanem a zsidók Izraelbe való kivándorlásának teljes beszüntetéséhez is az utóbbi években. Két éve már, hogy nincs alijja Romániából. A 3000-es alijja utolsó csoportjának visszatartásával a magyarországi alijja is teljesen „befagyott”. Csak Lengyelországból és Bulgáriából érkeznek nagy időközben egészen kis csoportok — azt az illúziót kelte, mint ha nem volna teljes alijja-árlat Kelet-európában.

Most új korszak kezdődött a népi demokráciákban: a sztalin politikától eltérő „liberális kommunizmus” korszaka. Minden zsidó lelkeben felvetődik tehát a kérdés (akkor is, ha nincs személyileg érdekelve benne): vajon a zsidók alijja-jogára is kiterjesztik-e a „könnyítések” politikáját?

Nincs kizárva, hogy ezen a téren is beáll valamilyen változás a liberalizáció általános vonalán. Igaz ugyan, hogy az alijjára váró zsidók nem rendeztek sztrájkokat, tüntetéseket vagy zavargásokat, mint az elégedetlen munkások, — de a zsidó deklarált problémája is megoldást követel a többi társadalmi rétegek megoldatlan problémáival együtt. A gyorsított szocializálás, amit ma hibának ismer el a kommunista rezsim és korrigálását keresi, sok zsidót megfosztott kenyerétől. Ha most vissza is adják egyeseknek közülük a kereskedelmi és kisipari lét lehetőségét (ami nem is olyan biztos), — megint csak újabb haladékokat adnak nekik és nem végleges megoldást a problémájukra.

A megoldás: az alijja. Különösen azok számára, akik erre a megoldásra várnak szüntelenül évek óta. Olyan kommunista kormányokból, melyeknek kulcsfontosságúak a zsidók útjára — talán több megértés is várható ebben a kérdésben.

Irta: POLITICUS

ben, mint amik elődeik tanúsítottak. De nem bízható az alijja sorsa erre a pusztá feltevésre. Tenni is kell valamit az új magyar kormány és a többi kelet-európai kormányok megértésének felbresztésére az alijja ügyében. Új kezdeményezésre van szükség tehát az izraeli diplomácia részéről. Sőt többre, mint egyszerű diplomáciai akcióra. Olyan megmozdulásnak kell jönnie most Izrael és a zsidó világ részéről, mely a béke-problémák sorába emeli a kelet-európai zsidók alijja-ügyét.

Dr. Silver látogatása Eisenhowernél

„Az elnök szívén viseli az arab-izraeli békét”

Washington (STA). — Aba Hillel Silver rabbi tegnap látogatást tett Eisenhower elnöknel a Fehér Házban, akivel hosszas beszélgetést folytatott. Az újságíróknak elmondotta, hogy Izrael és az arabok közötti béke esélyeiről tárgyalt az elnökkel. „Az az érzésem — mondotta Aba Hillel Silver — hogy Izrael és az arabok egyaránt bizalommal lehetnek Eisenhower iránt, aki készségesen hajlandó segíteni az pozitív módon megoldani az összes kérdéseket az ér-

A Fox-filmgyár elnöke Izraelben

M. Silverstone, a 20-éves Century Fox hollywoodi filmgyár elnökgazdátja csütörtök reggel Izraelbe érkezett. Silverstone rövid izraeli látogatása kapcsolatban van azzal a tervvel, hogy a gyár három amerikai méretű mozit fog megnyitni az ország három nagy városában, Jeruzsálemben, Tel-Avivban és Haifán.

Hóra helyett arab táncokat járnak a máábàràkban

Vita az alijják beolvasztásáról a Hisztadrut vezetőségében

Tel Aviv. (Az Új Kelet tudósítójától.) A Hisztadrut központi vezetősége tegnap folytatta a munkás kultúr-intézmények fölött megkezdett vitát. J. Sapira, a Hisztadrut közoktatásügyi előadója (Mápj) arról beszélt, hogy az új-olde településeken a jisiv szellemével ellentétben álló kultúrmozgások honosodtak meg és példaképpen emlitette, hogy a hórá helyett az arab „debka”-táncot járják. Kijelentette továbbá, hogy a Hisztadrut tagjainak több mint 20 százaléka nem tud írni-olvasni és a mosávoiban is a lakosság 60-70 százaléka teljesen analfabéta. Sapira követelte, hogy a jelenlegi kultúrtevékenység kivül a Hisztadrut további egymillió fontot investáljon, mert szerinte nemcsak házak építésébe érdemes pénzt befektetni, hanem emberekbe is.

A. Govrin (Mápj) felszólalásának elején kijelentette, hogy a Hisztadrut kultúrtevékenységének legnagyobb

Az első teendő természetesen a kelet-európai alijja kérdéseinek újbóli megvizsgálása a bekövetkezett változások nyomán. E vizsgálat konkvenciája azonban koncentrált politikai erőfeszítésben kell, hogy megnyilvánuljon az arra hivatott izraeli és zsidó tényezők részéről az illetékes kormányoknál. Ha vannak, vagy lesznek tárgyalások Izrael és a keleti tömb közötti relációk normalizálására a keleti békeoffenzíva keretében — úgy azoknak keretében első helyen kell, hogy álljon a kelet-európai zsidók alijja-ügye a Szovjetunióval való diplomáciai kapcsolatok újrafelvetésének ügye mellett.

dekeltek javára. Eisenhower szívén viseli az Izrael és az arabok közötti békét, mert mindkét fél iránt barátságos érzéssel.

A továbbiakban Aba Hillel Silver elmondotta, hogy az amerikai parlamentnek a kommunizmus ellen elrendelt vizsgálata ügyében is tárgyalt az elnökkel. Silver kijelentette, hogy ellenzi azt, hogy a parlamenti bizottság „vörösvadászatot” rendezzen az Egyesült Államok papságának körében. Dicsérte az Egyesült Államok elnökét, aki tiltakozott a könyvek elvetése ellen. A továbbiakban kijelentette, nincs tudomása azokról a hírekről, amelyek szerint a kongresszus vizsgálóbizottsága, öt és a protestáns papság képviselőit ki akarja hallgatni a kommunizmusokkal való kapcsolata miatt.

Aba Hillel Silver végül kijelentette, hogy támogatja a Julius és Etel Rosenberg megkegyelmezése érdekében megindított akciót, mert bár meg volt róla győződve, hogy bűnösök, a büntetést súlyosnak találta.

nehézsége, az izraeli munkásmozgalmat szellemi téren kettéválasztó mély szakadék. Nem lehet kultúrmozgásról beszélni akkor, amikor egyes hisztadruti pártok bálványozzák a szovjet rendszert, de ugyanakkor minden, ami Nyugatról jön vendéző és elutasító szemmel. Ezek a pártok — mondotta — nem ismerik el nemzeti forradalmunkat. Govrin hivatkozott arra, hogy J. Ben-Aharon képviselő (Mápj) és a szaktal máábàràkban megtartott beszédekben felszólította a lakosságot, hogy „szeressék az államot és gyűlöljék a kommunizmust”. Govrin szerint az állam szeretetére való felhívás arra vall, hogy a szónok lelkiismerete nem nyugodt ebben a kérdésben. Ezután Govrin azt javasolta, hogy a Hisztadrut kultúrtevékenységét kizárólag az új oldek körében fejtsék ki.

J. Amit (Mápj) Govrin-nal vitakozva kijelentette, hogy a „szeresd az államot” felszólításban nincs semmi kifogásolni való, mert a valóság zsidók is mindennap elmondják, hogy „szeresd a te örökkévaló Istenedet”, holott nyilvánvaló, hogy nem „rossz lelkiismeretből” tessék ezt.

J. Koren, a szövetségi falvak szervezetének főtitkára, (Mápj) kijelentette, hogy a Hisztadrut nem tette meg a minden tőle telhetőt a törzsek egybeolvasztásának terén. Az új települések 30 százaléka jemeni olékból áll — mondotta — és ha a Hisztadrut nem fogja ezeket kulturális élettel felruházni, fennáll annak a veszélye, hogy mások lépnek

Labdarúgó bajnoki mérkőzések
A II. osztály déli csoportjában a tavaszi forduló bajnoki mérkőzése elhúzódtak és a július elsején elrendelt labdarúgó tálalmi idők még nem fejeződtek be. A szövetség intézkedése értelmében a mérkőzések befejezéséig a bajnokság befejezéséig a tálalmi időkben engedélyezte és holnapra kirta az utolsó tálalmi fordulót.

A II. osztály déli csoportjában holnap a következő mérkőzéseket fogják lejátszani (az előlálók a pályaválasztók):
Hápoel Jeruzsálem — Hápoel Rechovot
Hakodah Tel Aviv — Hápoel Rison Lezion.
Makkabi Ramat Gan — Betár Jeruzsálem.
Makkabi Sárájlma — Makkabi Jaffa.
Hápoel Máchane Jehuda — Hápoel Ránáná.
Hápoel Herzlia — Makkabi Jeruzsálem.

A mérkőzéseket délután 6 órakor kezdik.
Kosárlabda
Élénk tevékenységet fejtenek ki a kosárlabdások a hét végén. A Makkabi Hácáfon „Gedeon Bachrach”-serleg körmérkőzést rendez saját kosárlabda-telepén, a Hajarikon u. 291. sz. alatt, amelyben pénteken és szombaton serdülőkölő álló csapatok fognak küzdeni egymással a felszabaduló háborúban hősi halált halt volt játékos emlékére alapított serlegért.
Az elsőosztályú országos kosárlabda-bajnokság mai és holnap mérkőzése a következők:
Pénteken 20 órakor: Hápoel Tel-Aviv — Makkabi Hádrom. — Pénteken 20.30. kor: Makkabi Jaffa — Hápoel Jeruzsálem. — Szombaton 10 órakor: Brit Makkabi Atid — Hápoel Jeruzsálem. — Szombaton 10 órakor: Makkabi Ramat Gan — Hápoel Mismar Haemek. — Szombaton 17 órakor: Makkabi Hácáfon — Makkabi Haifa.
A mérkőzéseket az előlálók pályáján játsszák.

KEZILABDA
Rechovot az izraeli kézilabdásport legerősebb pillére. A legtöbb rendezvény ebben a sportágban a rechovoti Makkabi munkásságát dicséri. Holnap ismét ez az egyesület gyűjt egybe a kézilabdásport híveit, a „Beceal Linda” serlegmérkőzés kapcsán. Ezen a körmérkőzésen az ország minden részéből számos kézilabdacsapat vesz részt.
A hét végére tervezett nemzetközi atlétikai bajnokságot a törökök kérésére elhalasztották, hogy a török atlétáknak lehetőséget nyuljanak a versenyen részvenni. Félreírás folytán a török atléták elindultak és megérkeztek Izraelbe és fogas kérdés elé állították az izraeli atlétika hivatalos szerveit: mit kezdjenek a várvárt, de mégis hivatalosan érkezett vendégekkel. Lapzártáig még nem hoztak döntést ebben a kényes kérdésben.

maجد helyébe. A Druckmann (kommunista) felszólította a Hisztadrutot, hogy vegyen feladást a népi demokráciák által bevezetett kultúr-intézményekről.
Eliezer Schechter, a tel-avivi munkástanács főtitkára elmondotta, hogy Tel-Avivban a Hisztadrut havonta öt ezer munkást keres fel a munkahelyen és eladását tart számukra. Ezenkívül 23 kör működik, három nagy munkás énekkar, négy fúvós zenekar, kilenc héber ulpán és több esti továbbképző kurzus. A telavivli munkástanács költségvetésének több mint egyharmadát kulturális célra fordítják. Ezután támadta azokat a pártokat, amelyek csak a munkás egyéni érdekét lovalognak, megfeledkezve a közösség érdekeiről.
B. Repetur (Mápj) a munkásakadémia munkadését tette kritika tárgyává, de egyben kijelentette, hogy ezek áldásos működést fejtenek ki a munkásság körében.
Námir főtitkár az ülés elején elparancsolt M. Ben-Amít városi tanácsost, aki te örökkévaló Istenedet”, a Hisztadrut kultúrtevékenységének vezetői tagjai voltak.

A központi vezetőség meglepően ünnepesen részesítette Louis Szegal amerikai szak-szervezeti vezetőt, aki az amerikai zsidó munkásjóléti pénztárak élén áll és 40 éve aktív tevékenységet fejt ki ezen a téren.
A központi vezetőség legközelebbi ülésén a „Dávár” és „Omer” című napilapok és az „Am Ovéd” hisztadruti könyvkiadó vállalat működéséről fognak tárgyalni.

Hamburg, (STA). — A hamburgi szenátus törvényt fogadott el, amely megtiltja a további denacifikálási perek rendezését. Törölték azokat a pénzbüntetéseket, amelyek a volt náciak eddig nem fizettek ki. Az ítéletekben kiszabott büntetéseket, így azt is, hogy egykori náci nem foglalhassák el állami állásokat, kérény benyújtása után fel lehet függeszteni. Hasonló törvényt hoztak néhány nappal ezelőtt Württemberg-Baden államban is.
Nürnberg. — Tegnap véget ért egy két év óta tartó bünygyi eljárás, amelyet az 1938-as zsidóellenes néci-zavargások három vezetője ellen folytattak. A törvényszék felmentette a három vádlottat, akik annakidején Würtzburg zsidósága ellen

követtek el kegyetlenkedéseket. Sok Amerikában élő egykori würtzburgi zsidó lakos vallomást a vádlottak ellen amerikai bíróságokon, ennek ellenére a német törvényszék úgy döntött, hogy nem sikerül bizonyítani a vádlottaknak a nekik tulajdonított bűncselekményekben való aktív részvételt. A háború után tanusított magaviseletük is mentőköri ményül szolgál. A felmentettek között van Georg Hümpner, a würtzburgi náci szervezlet volt elnöke és a város egyik ismert náci vezetője, Leonard Wohlmut.
Frankfurt. — A frankfurti törvényszék kilenc év börtönbüntetésre ítélte Ludwig Müller munkást, aki egy Hanau mellett községben 1938-ban zsidók lakóházát rombolta össze.

MEGNYILT HAIFAN, HERZL-U. II. lépcső-feljárát
LOMBARD, TALPIOT 61 félémelet
Vezetők: ERDŐS L. és STÖSSEL ékeskerész (Kolosavár)
PÉNZT FOLYOSIT MINDEN ÉRTÉKRE. ELŐNYÖS FELTÉTELEKKEL.

PÉNZT Aranyért, ezüstért és ékszerért
Lombard-House-Hadar HAIFA, Herzl 16
Technikum-épülettomb.

OCCASION HERZL UTCA 24
HAIFA **LOUVRE LOMBARD**
VESZ ÉS ELAD: kristály, porcelán, kő, szőnyeg, ékszer. TELEFON: 2069.
PÉNZT KÖLCSONÖZ: aranya, ezüstre, brilliánra és egyéb értéktárgyra. (Bejárát az udvarról is.)

HÖLGYFODRASZNÓT ELŐRENDEI MUNKAERŐT, AKI MANIKÜRÖZ IS, KERES
ANNY szalon, HAIFA, HAPOEL U. Geula sarak 3.

VEGE AZ EGYEDÜLLETNEK!
Ben Benjâmin pszichológiai házasságközvetítő, HAIFA, ACHAD HAAM 15.
megfelelő házastársat szerez minden 50-55 éves férfinak. (D. u. 3-8.)

A. KOHN & LUBARSKY Haifa, Herzl-u. 26 Tel. 4546
vesz és elad képet, antikvitást, bútor, szőnyeg, zongorát, porcelánt, kristályt, ezüstöt, ékszer, finom asztal- és gyémánt, stb.

SIKUN HITACHDUT OLÉJ CSEHSZLOVÁKIA. ÚJ SIKUNUNKBAN.

Kirjat Motzkinban ATADOK MEG KETSZOBAS (NAGY HALLOS) LAKASOK. Bővebb felvilágosítás: **HOKA LTD.** HAIFA, ARLOSOROFF U. 3/A

Készpénzt ad azonnal **LOMBARD HAMERKAZ,** 51. HAIFA, 51. I. em minden értéktárgyra.

Kitünő alkalmat nyújt kombinációra:
1. Önálló, elsőrendű divatvarrónőnek;
2. Kosztüm- és kabátzabónak; régi, kiltűnően bevezetett női-konfekció-üzlet.
Komplett berendezett nagy műhely áll rendelkezésre. Irásbeli ajánlatok: **ADV. CENTRE, HAIFA,** Herzl-u. 40. sz. „172” jellegre.

KIADÓ: EGYSZOBAS, kertes ház Kirjat Jámban, 1300 fontért.
KETSZOBAS, Irák uton 2200 fontért. — Felvilágosítás: **NOAM kávéház,** HAIFA, JERUZSÁLEM UTCA délelőtt 11-12 és d. u. 5-6.

Ételben-italban TISZTASÁGBAN KISZOLGALÁSBAN Haifán a **TALPIOT-étterem** vezet. **HERZL 61**

Haifai mozik műsora:

- ARMON** (tel. 4848): HIGH NOON. — Garry Cooper. Rendezte: Fred Zinneman. Zene: Dimitri Tiomkin. Stanley Kramer-produkció.
- EN-DOE** (tel. 3421). Szombat, vasárnap, hétfő: BEND OF THE RIVER (színes). — James Stewart. Kedd, szerda, csütörtök: NOLLY TÖRTENETE. June Havoc, Scott Brady. — Román fordítás.
- ORAH:** Tel. 4017 (Léghűtés) Izraeli bemutató: SAILOR BEWARE. — Dean Martin, Jerry Lewis.
- GAL-OR:** Nappal: FORTUNES OF CAPTAIN BLOOD Louis Hayward. Estéknél: SHOCKPROOF. — Cornel Wilde.
- ACMON** (tel. 3003): Izraeli bemutató: A SZERELEM JOBB, MINT VALAHA. Elisabeth Taylor Larry Parks
- ORION:** Haifai bemutató: THE GAL WHO TOOK THE WEST (színes). — Yvonne De Carlo.
- AMFITHEATRUM** (tel. 4018) — Izraeli bemutató: DON JUAN SZERELMEI. Antonio Vilar, Annabella
- HADAR.** Tel.: 2509. A VARSÓI ZSIDÓ Lány Negy legújabb filmisláge

Az első magyarországi izraeli író héber színpadon
KISHONT FERENC tragikomédiája:
Akinek tolják a szekert
Bemutatja a Habima [הבמה] címmel.
Megjelenet könyv alakban, az **ALEXANDER** rt. kiadásában
Kapható minden kioszkban. **Ara 600 pruta**

HIRDETÉSEK • NYOMTATVANYOK
WEINGARTEN, Tel-Aviv, HILLEL HAZAKEN Allenby most, máskor 8 Nyitva reggel 8-tól délután 6-ig.

RÁKOSI

Az Új Kelet számára írta: Éhud Avriel, Izrael v. budapesti követe

Az egyik legragyogóbb és legszilárdabbnak hitt kommunista karrier hirtelen véget ért. Egy nem-parlamentaris rendszer távolról sem parlamentaris figurája szabályosan, demokratikus módon lemondott. A Komintern egyik hatalmása, a Kominform egyik építész, a kapitánya lelépett a hatalom lépcsőin, talán útban az elmerülés felé. Rákosi Mátyás nem ura többé a Magyar népi demokráciának.

Rákosi 1891-ben egy Budapest melletti faluban született, zsidó szülőktől. Apja kereskedő volt és a fiatal Mátyás az ő nyomdokain járva, az üzletben dolgozott. 1913-ban, az első világháború küszöbén, Budapestre ment és tisztviselő lett apja egyik zsidó barátjának kereskedelmi vállalatában. Csaknem kizárólag zsidó kispolgári körben mozgott, ennek félig-meddig orthodox családi atmoszférájában és a magyar zsidóság rózsás jövőjének hitében. A háború kitörése után Rákosi a császár hadseregével a keleti arcvonatra került. Jóval később, amikor már szülőföldjének vitán felül ura volt, azt mondotta egyszer, az ő sajátos stílusában, hogy azok az évek, amelyeket szakaszvezetőként töltött el az osztrák-magyar hadseregben, életének legszebb éveit voltak. E derűs korszak végén lépett először érintkezésbe a Szovjetunióval. 1917-ben fogásba esett és másfél esztendő töltött el egy orosz fogolytáborban, forradalom, új hatalom és új eszmék emelkedése közepette.

Rákosi közel sem járt a helyhez, ahol a Komintern első kongresszusát tartottak orosz földön. De a fiatal forradalmár, aki később aláírta a Komintern felosztó rendelkezését, utasítást kapott, hogy a többi magyarral együtt térjen haza és próbálja megszervezni a forradalmat. A Habsburg-birodalom összeomlása forrongásba hozta Közép-Európát és ellentétes erőket kavart fel, amelyek valamennyien igyekeztek tért hódítani az ekképpen keletkezett politikai vácuumban. Kun Béla, a magyar zsidó, aki az orosz forradalmi mozgalomban kapta kiképzését, elindította a terror, a kisajátítás és rekvirálás eszközeivel dolgozó vad forradalmat, háborúba keverte Magyarországot szomszédaival, kitérítette az országot, szétbomlasztotta annak gazdaságát, elvette a kommunista vad gyűlöletének magyát a gazdagok, de a proletariátus többsége körében is és négy poki hónap után megbukott. Rákosi Mátyás, szakismereti alapján Kun Béla kereskedelmi népbiztosa volt e szomorú korszakban és a diktatúrával és maradék híveivel együtt elmenekült ifjonti politikai kísérletezésnek színterérei.

Most, hogy belekóstolt a közéletbe, Rákosi igyekezett kiszélesíteni látókörét, kibővíteni tudását a világról és annak bajairól és megemeli személyes tekintélyét, mielőtt visszatérne a szovjetvendéglátás bajtársi mennyországába. Párisba és Londonba utazott, ismerkedett kommunistaikkal, politikai vezetőkkel és gazdasági szakértőkkel, fejlesztette páratlan nyelvtudását, politikai érzékét, majd visszaindult — nem éppen sietve — a Skandináv országok nyugodt fővárosain át, a Szovjetunióba. Utazásai alig egy évig tartották őt távol a Szovjetuniótól, de ezt az egy esztendőt szerette volna elfeledni és elfeledtetni, midőn megnyitotta a szovjet vezetőinek belső köré és végül is „kékvérű moszkvának” tekinthette magát.

Rákosi hat tanévet töltött a Szovjetunióban. Tanulmányozta az elméleti leninizmust, személyes kapcsolatokkal létesített a gyakorlati sztalinizmus vezetőivel, tökéletesen megtanult oroszul és érdeklődéssel figyelte az eszközöket, amelyekkel Sztalin megszerezte korlátlan hatalmát. Rákosi volt az egyetlen kiemelkedő magyar a Kominternben. Kommunista multján nem ejtett föl a hatalom, hogy Kun Béla forradalmában csupán jelenléte szerepet vitt. Éles agya, finom humora ügyesen burkolták égő ambícióit



RÁKOSI

és szívóssága hozzásegítette ahhoz, hogy kereskedelmi tisztviselőből elsőrangú sztalinista technikusává váljék. 1926-ban visszatért Magyarországra, hogy megszervezze a kommunista pártot és annak élére álljon, szembenézve a félig fasiszta Horthy-rendszer üldözéseivel, sőt a munkások ellenséges magatartásával is, akik még nem felejtették el 1919 szörnyűségeit. Csaknem közvetlenül visszatérése után elfogták, bíróság elé állították és a tárgyalás után, amelyet ravaszul és bátran aknázott ki a kommunista popaganda céljaira, Rákosit életfogytiglani fegyházra ítélték.

A börtönéveket Rákosi alaposan kihasználta. Lázasan folytatta tanulmányait, tökéletesítette nyelvtudását és azt a kinaival egészítette ki. Kapcsolatot teremtett a külvilággal és saját gyenge pártjával, amelynek aktív tagjaival időről-időre találkozott, amidőn ezek börtönbe kerültek. Így került össze Rajk Lászlóval, aki később Rákosi belügyminisztere, majd külügyminisztere volt és aki 20 évvel később életével fizetett, mert versengeni próbált Rákosival a hatalomért. A külvilággal való szoros kapcsolat és a tanulás mellett, Rákosinak arra is maradt ideje, hogy elmélkedjék saját jövője és teendői fölött. Szívesen mesélte később, hogy sohasem hitt abban, hogy egész életét a börtönben fogja töltetni. Többek között tanulmányozta a Horthy-börtönök gyengéit és terveket készített arról, hogyan „tökéletesítse” e börtönöket, amikor majd ő fogja azokat ellenségeit lecsuktatni.

Minden furfangossága és saját jövőjébe vetett hite mellett is aligha gondolhatta Rákosi, hogy milyen körülmények között fog majd fogolyi karrierje befejeződni: német börtönörök nyitották meg előtte a fegyház kapuit. 1940-ben, a Hitler-Sztalin-paktum után, kicserélték néhány magyar zsidó ellenében, amelyeket Miklós cár fogott el 1949-ben, amidőn segített elfojtani az első magyar forradalmat.

Rákosi harmadik megérkezése a Szovjetunióba, volt a kiindulópontja karrierje későbbi hatalmas felfeléívelésének. A börtönben eltöltött 14 esztendő megnövelte forradalmi értékét és lehetővé tette számára, hogy a sztalinista filozófia verhetetlen szakértőjévé váljék. Moszkva rövidesen háborúba sodródott Németország-

gal és minden embert a feldélzetre szólítottak. Az újonnan érkezett elvtársra szükség volt a nagy tisztogatások által megtizedelt vezérkarban. Bár Rákosit főleg Magyarország sorsa foglalta le, maradt ideje olyan ügyekre is, mint a kínai politika és a kommunizmus külpolitikájának előkészítése a béke éveire. A képzett elvtárs az ő rendíthetetlen hitével és odaadásával és nemzetközi kérdésekben való járatoságával egyike lett a legmegbízhatóbb tanácsadóknak azok között, akik Sztalinnal együtt a Szovjetunió sorsát irányították.

A honi események Rákosi kedvére alakultak. A polgári pártok és vezetők egymástól kompromittáltak magukat a náccikkal való együttműködésben és elzárták eképpen maguk elől az utat a szövetséges győzelem esztendőre. A magyar tömegek érezték, hogy a német megszállás összeomlása után egészen új rendszernek kell következnie. A vörös hadsereg gyors előnyomulása és Európának befolyási körzetekre való felosztása teremtette meg a közép-európai politikában bekövetkezett forradalmi változások alapját. Midőn Rákosi 1944-ben egy orosz repülőgépen visszaérkezett Magyarországra, tudta, nagyon is jól tudta, hogy elérkezett végül az ő ideje.

Több oka is volt Rákosinak arra, hogy lassan haladjon a hatalom korlátlan birtoklása felé. A nyugati szövetségesek Németország mellett talán Magyarországon igyekeztek a legkomolyabban alkalmazni a fegyverszünet rendelkezéseit. Szervezett kommunista párt amely ellenállási érdemekre hivatkozhatott volna, nem volt és így Rákosi „még egyik lábára sem támaszkodhatott teljesen”. A katolikus egyház hatalma töretlen volt, Horthy bukása és a nemkommunista pártok erkölcsi hanyatlása ellenére. Még bonyolultabbá tette a helyzetet, hogy Rajk László időközben a baloldali ünnepelt hőse lett, a spanyol polgárháborúban vitt szerepe és Horthy valamint Szálasi alatt őt ért szenvedések miatt. És Rajk még a letört, de realiztikus magyar jobb oldali számára is könnyebben emészthető partner volt, mint Rákosi, hiszen zsidó sem volt és „moszkvai internacionalistának” sem számított.

Rákosi azonban nem esett kétségbe. Tehetséges és elszánt emberekkel vette körül magát, akik közül néhány zsidó kulcspozíciót foglalt el, mint Gerő Ernő és Vas Zoltán a gazdaságban, Péter Gábor a politikai rendőrségben, Farkas Mihály a hadseregben — és munkához látott. Koalíciós kormány, amelyben kiszáradt, polgárok és parasztok, miniszterelnöki és más méltóságokat töltöttek be, egyengették az utat a kommunista rendszer felé, Rákosi irányításával. Taktikája az volt, hogy szétforgácsolja a kommunistaellenes erőket, miközben rátette kezét a lassan újjáépülő gazdaságra és fokozatosan igénybevette a jómunkód titkos rendőrséget. Rákosi maga ezt a politikát később „szlámi-taktikának” nevezte: „minden nap egy kicsivel többet kérve, mint ha valaki szeletenként vágna fel a szálamit” (amelyet egy rúdban talán megtagadtak volna tőle), de 1949 március 5-én már méltóságtelegebb definícióval használt: „A népi demokrácia — mondotta — nem más, mint a proletariátus diktatúrája, a szovjet-forma alkalmazása nélkül”. A magyar kormány időközben megszavaztatta a földreformot és földet adott a mezőgazdasági proletariá-

tus „hárommillió koldusának”, halálos ütést mérve a dzsentri földbirtokos osztályra és az egyházra, Magyarországnak akkor legnagyobb földbirtokosára.

Mindszenty biboros bűnpere, aki bevallotta, hogy beavatkozott az ország politikájába és a külfölddel konspirált, életfogytiglani börtönbüntetéssel végződött és mindenkit figyelmeztetett arra, hogy a népi demokrácia nem retten vissza erőszakos eszközök alkalmazásától ellenségeivel szemben. Rajk László pere, akit 1949 október 15-én halálra ítélték és kivégeztek, azt kívánta illusztrálni, hogy a belső ellenfelek sem számíthatnak kíméletre.

Rákosi felért a hatalom csúcsára, de még mindig nehéz problémákkal kellett birkóznia. Kénytelen volt leszállítani a gazdák és munkások tömegeinek életszínvonalát és magasabb munka teljesítményt kérni alacsony munkabérek ellenében. Át kellett itatnia kommunistákkal egy ellenálló országot. 1952 augusztusában elkeseredett népek miniszterelnökévé választották, de egy év sem telt bele, és elbukott a kommunista hatalomért való fanatikus küzdelemben.

1950-ben Rákosi, talán bizonyos előérzetektől kísértve, a kommunista vezetők feladatát „napjaink legkockázatosabb foglalkozásának” nevezte. Kommunista vezető nem kap utasításokat, — mondotta egyszer nekem. — „A maga felelősségére kell határoznia. Olyan ez, mint-ha magas fallal körülvett jégpályán korcsolyázna, mely mögött szigorú megfigyelők követik a korcsolyázó minden lépését. Ha egyetlen hibás lépést tesz, az egy megnyílik és a korcsolyázó elmerül, hogy soha többé fel ne bukkanjon”. Ugyátszik, a berlini lángok, lengyelországi zavargások, csehszlovákiai zendülések és romániai morgolódások fényénél diktált új orosz politika odavezetett, hogy az egyik legkiválóbb korcsolyabajnok kénytelen volt megjelenni a saját maga által kinevezett parlament előtt, beismerni kudarcát — és elmerülni...

AZKARÁK IDEJÉN A MAGYAR ALIJÁROL

Írta: DR. HAUSEN LÁSZLÓ

A Magyarországról elszármazott zsidóságnak sok problémája közül a legégetőbb a magyar alijja kérdése, e mellett minden egyéb kérdés eltörpül. S ha mégsem foglalja el a probléma azt a centrális helyet sajtónkban, értekezleteinkben és minden megmozdulásunkban, amelyet horderejénél fogva megérdemelne, úgy ez súlyos mulasztás.

A gyakorlati eredmény — tudjuk — ajtunk kívül álló tényezőktől függ. A mi feladatunk és kötelességünk azonban mindaddig harcolni, amíg el nem érjük, hogy Magyarországról is eljöhessen minden zsidó, aki onnan akar jönni. A magyar zsidóságunk tisztában kell lennie azzal, hogy az általános kelet-európai alijja kérdésén belül speciális helyet foglal el a magyar alijja kérdése, mert ellentétben a többi népi demokráciás államokkal, a magyar hatóságok zárkóztak el a legkockázatosabb foglalkozásnak a legkülönbözőbb ürügyekkel az általános alijja elől. Eppen ezért kell a cöl érdekében különleges és rendkívüli erőfeszítéseket tennünk. Ezt a munkát helyettünk senki sem fogja elvégezni. A magyar alijja ügyéért való harc a magyar-zsidóság legszentebb kötelessége. Tartozunk ezzel a Magyarországon élő zsidóságnak s azok emlékének, akik már nem jöhetnek.

Sopron, Bonyhád, Békéscsaba, Nyiregyháza s Magyarorszag minden részéből származók egymásután hirdetik meg az ázkárikákat. Emlékezzünk ilyenkor a kegyelet óráiban azokra, akiket elvesztettünk s emlékezzünk az egész gyászos korszakra. A hatalmas veresétség, az átélt borzalmas kiábrándító nyomatok hagytak bennünk. Ami a multban történt, arra sajnos már csak fájdalommal

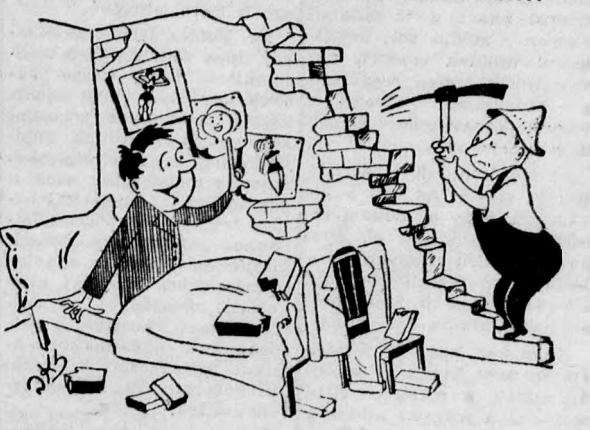
A hét görbe tükre

Rajzolta: ZEEV

„A kommunista vezető feladata egyike korunk legkockázatosabb foglalkozásainak.” — Rákosi.



Az új lakvédelmi törvény szerint az albérlő jogai érvényesek akkor is, ha főbérlő kiköltözik a lakásból...



Felőlem csinálhat a háziúr, amit akar...

Közvetítették a „MISS IZRAEL”-választás húsz jeitől- nek fényképeit...



Malvinkám, benevezünk! Itt még neked is komoly esélyed vannak...

...és most is: lámpák részletfizetésre már 1 font 500 pruta heti lefizetésre. Csillarak, állólámpák, fali-karok, stb. Kérje meg-bizottunk látogatását kötelezettség nélkül, vagy forduljon egyenesen hozzánk. „BETH-OR” Tel: Aviv, Ben Jehuda 118.

emlékezhetünk. A jelen igazságtalanságai ellen azonban még harcolhatunk. A seb, amelyet 1944-ben rajtunk ütöttek, nem hegedt be, sőt egyre tágul, mert azt az elégtételt sem kaptuk meg, amelyet könnyedén megadhattak volna. 600.000 magyar zsidó testvérünknek elvesztése után a megmaradt 140 ezernek megadhatott volna a jog, hogy nem szökke, hanem szabadon odamehessen, ahol esetleg szülője, testvére, gyermeke, rokona él.

Néma gyermeknek anyja sem érti szavát. Beszéljünk és követeljük nyíltan a Magyarországon maradtak számára a legelemibb jogot az élethez a megtizedelt zsidóságnak az egyesülését. Egyetlen magyar-zsidó sem hajthatja le nyugodtan a fejét, amíg ki nem vívtuk a magyar-zsidóságnak az alijához való jogát. Ezen kérdésünk a jelenlegi nemzetközi és speciálisan magyar politikai konstellációban talán nagyobb visszhangra talál, mint eddig.

Szeretnők hinni, hogy az új fordulat a magyar politikában, amely bátran szembe mer nézni a multban elkövetett hibáknak, a zsidóságnak is gazdasági szolgáltatást s az alijja-kérdésben is revízió alá veszi eddigi merev álláspontját, hogy egyszer végre nyugvópontra jusson ez a súlyos kérdés.

BERURIA

Írta: LÖWENKOPF KALMAN

A bölcseje nem ringott a heródesi balotában, nem származott fejedelmi családból, mégis arisztokrata volt, a szellemi arisztokrácia leg-élőkelőbbjei közül.

Az apja mártír, a tizek közül, akiknek neve örökké ragyogni fog a zsidó történelem lapjain. Bátor, meg nem alkuvó, aki nem fél se rómaiától, se a besúgó testvértől, ha a Tanról, a zsidó nép megmentéséről van szó. Hiába figyelmeztetik tudós társai, a békére hajlók, hogy a rómaiak az Isten küldöttjei, Isten ostromai, akiknek csapásait megadással kell tűrni és meg kell hajolni parancsai előtt. Inkább a halál, a máglya és ha már égőáldozat az Ur oltárán, éjjen meg vele együtt a Tan is, akiért feláldozta magát.

Ilyen emberek csak csodálatot válthatnak ki még az ellenség részéről is, csak példát mutathatnak az önfeláldozásból, még a martalócnak is, aki utána ugrik a tűzbe.

Csoda-e, hogy az asszonya is követi a mártírságba és csoda-e, hogy a lánya, Beruria, olyan lett, amilyen alig akad még a zsidó történelem lapjain.

Beruriáról nehéz írni egy szűk cikk keretében. Külön tanulmány járna az asszony-nak, a feleségnek, az anyának és a tudósnak.

A Talmud is csak úgy áradozik róla, ha egy-egy tettet megörökíti és ha gáncsolni valót talál rajta, azt csak úgy óvatosan, a sorok között teszi. Pedig ez a könyv nem rejti véka alá a mondanivalóját, különösen ha asszonyról van szó.

De méltó volt hozzá a férje is, r. Meír. Jó iskolája volt, rabbi Akiva volt a mestere, akinek magasröptű gondolatai, kiváló tehetsége és hatalmas tudása erősen emlékeztetnek nagy tanítójára.

Tulajdonképpen nem is Meír volt a neve, ez csak úgy ráragadt, mert hogy megvilágította tudásával tudós társainak az elméjét. Az igazi neve Mose volt, vagy ennek valamelyik becéző fajtája. Foglalkozására nézve törámszó de a javából, aki ezt a szablonos munkát is művészi tökélyre vitte. Egy találmánya is volt, valami újfajta tinta, amely ragyogott a papíron és hosszú ideig megmaradt rajta. Ez a kenyérgondoktól is megmentette. Ha idegenbe került és nem akadt könyv azon a vidéken, nem jutott savarba, lemásolta fejből azt, amelyikre éppen kedvet kapott és úgy tanulmányozta.

Nem szeretett kitaposott utakon járni, nem utazott senki, még a helyesírást is úgy szabta meg, ahogy ő látta helyesebbnek. A tekintélytisztelést is megvetette. Tisztelni csak a tudást lehet. „Ne az edényt nézzük, — mondogatta, — hanem a tartalmát, van olyan edény, amelyben óbor van és van olyan, amiben újbor sincs.” Tudós ember volt, de nem a szándék tudósa közül. A mondanivalóját szeretete költői példázata öltöztetné.

Ilyen férfiuhoz csak magához hasonló életárs illett és Beruria mindenképpen méltó is volt hozzá.

Könnyegig meghat az a szomorú történet, amit a Talmud Beruriáról, az anyáról elmond.

Egy szombat nap alkonyán r. Meír a tanházban ült és az Irást magyarázta. Míg otthonától távol volt, borzasztó dolog történt, két fiát hirtelen elragadta a halál. Mit tett erre az anyjuk? Fogta őket, az ágyba fektette és leterítette terítővel. A szombat kimenetele után hazajött r. Meír a tanházból. Megkérde az asszonyt: — Hol a két fiam? — Elmentek a tanházba. — Nézelődtem utánuk és nem láttam őket.

Az asszony válasza helyett átnyújtotta neki a szombat bűcsúztató serleget. Erre elmondta a bűcsú-imát, majd ismét megkérdezte: — Hol a két fiam? — Van az úgy — mondta az asszony, — hogy elcsatangolnak, majd előkerülnek.

Ettel rakott elébe. Miután evett-ivott, megszólalt az asszony: — Mester, kérdésem volna hozzád. — Kérdezz, hallgatom. — Mester — kezdte az asszony, — tegnap itt járt valaki és letéte helyeztet el nálam, most meg eljött, követeli. Visszaadjam? — Ejnye, asszony, kicsoda kérdés! Hát a letéte nem szokták a tulajdonosának visszaszolgáltatni? — Bizony mondom, a te tudod nélkül nem adtam volna.

Mit tett erre? Kézen fogta az urát, bevitte a szomszéd szobába és az ágyhoz vezette. Levette a lepedőt róla, mire észrevette, hogy mindkettő holtan fekszik az ágyban.

El kezdett sirni és jajveszkelni: Fiaim, fiaim, mestereim, mestereim! Fiaim a világ rendje szerint és mestereim, akik megvilágították szememet tudásotokkal.

Mester — szakította erre félbe az asszony, — nem magad mondtad-e, hogy a letéte vissza kell szolgáltatni a gazdájának?! Az Örökkévaló adta, az Örökkévaló elvette, legyen az Öveve áldott.

De Beruria nemcsak szeretett anya, hűséges asszony volt, hanem tudós is. Gyakran még a férjével is vitába szállt és bizony a nagy bölcse meg is hódolt előtte.

Erről is tud a Talmud érdekes történetet. R. Meír szomszédságában gonosz, kicsapongó emberek laktak, akik sokat bosszantották. Azt kérte hát egyszer imájában, hogy pusztuljanak el. Rászólt erre a felesége, Beruria: Mire alapozod ezt? Arra, hogy írva van: „Vesszenek a vétkesek a földről”? Vajjon azt mondja-e az Irás, hogy a vétkezők vesszenek? De olvasd csak a vers második részét: „S gonoszok ne legyenek többé.” Ha elvész a bűn, gonoszok se lesznek. Könyörögi hát inkább azért, hogy javuljanak meg és akkor eltűnnek a gonoszok is. — Ugy is lett és meg is törték.

Az újkeresztények is keresték a vele való vitát, de sok dicsőséget nem arattak nála. Az egyik Jezsajásnak következő versebe kötött bele: „Ujjongj, te magtalan, ki nem szült, fakadj ujjongásra és vigadj, aki nem vajudott.” Ha nem szült, miért vigadjon? — szegezte neki a kérdést. Beruria nem sokáig váratt a felelettel és kedvét szegte a további kérdésektől. — Balga ember, aki csak az orrodig lát! Tudod miért ujjong Izrael? Hogy nem szült ilyen gyehennára valókat, mint te!

A mester tanítványainak se igen volt nyugtuk tőle. Ha helytelen dolgot látott tőlük, rájuk szólt, megfedte, sőt meg is fenyegette őket.

Egyszer az egyik a könyve fője hajolva halkan tanulgatott, mire Beruria rácsapott (báát): Csak akkor marad meg a fejében, ha minden tagoddal, porcikkáddal nekiadod magad, kü-

(Folytatás a 6-ik oldalon.)

LONDONI LEVÉL

Kékszakkáll az akasztófa alatt

Írta: KACZÉR ILLES

Junius vége.

Szurka, szemüveges, kopasz kispolgár ez a John Reginald Halliday Christie és olyan halkszavu, hogy hangerejét kellett szerelni eléje a vádlottak padján, mert a vele szemben ülő bíróság nem mindig értette, mit mond. A finom és választékos beszédű gentleman saját bevallása és kissé bizonytalan emlékezete szerint hét nőt gyilkolt meg az elmúlt kilenc évben. Lehet, hogy több is volt néhéz, de negyvennégy és ötven között nincs rá bizonyíték, hogy kékszakkáll-üzemet fenntartotta volna és nincs semmilyen nyom, amely erős fogatékokkal terhelt férfielete korábbi éveiről beszámolna. Amit rá lehet bizonyítani, arra kezd emlékezni; amire csak árnyékok vet a gyanu, arra efféle vall: Mondják, hogy több is lehetett. Talán igaz, úgy kellett lennie, de már nem emlékszem rá. Kitoltam a tudatomból... A kifejezést, hogy kitolta a tudatából, I díszmissid it from my mind, meg-megismétli egyéb vonatkozásban is. Amikor egy-egy gyilkosság részleteiről kellene beszámolnia: nem, nem emlékszik. Csak arra emlékszik, amit a tudata megenged. Ami kínos volna és kompromittáló, nem itt a bíróság előtt, de ha szabad az ő esetében még beszélni róla, a saját belső törvényszéke előtt, azt majdnem visszahozhatatlanul ki-parancsolta magából. Mint ha áldozataival egyidőben a tulajdon lelkiismeretét is próbálta volna megfójtani. Csak így lehet megérteni ezeket a nem éppen hódító külsejű és még kevésbé igazgató titkokat tartogató vagy éppenséggel szvengális varázserővel dolgozó szegény, hitvány kispolgárokat, akiket beteges szenvedélyük sodor a kékszakkállság felé: csak arra emlékszem, ami meghozta számukra az örömet és a kielégülést, de nem emlékszem az áldozat rémült, esengő és elhaló tekintetére, nem emlékszem a szörnyű árra, amit a partnerrel fizetnek meg, nem emlékszem semmi olyanra, ami bántó, zavaró, ami felkavaró maradhatna egy életen át. John Reginald Halliday Christie rendes polgár módjára jól akart emésztelni és edesen aludni gyilkos cselekedetei után. Ezt csak úgy tehetta, ha az áruló nyomokkal együtt a tényeket is eltünteti éspedig oly alaposan, hogy maga se tudjon róluik.

Epeszü embernek az ilyesmi sohasem sikerült számszámokoson. Hogy Christie-nek sem sikerült, azt a többi közt egy apró epizód is bizonyítja, amire itt ügyet vesettek. Volt egy kiskutya, amely örökül maradt rá szomszédjáról, John Evansról, arról az egyre fenyegetőbb árnyékról, aki közel három évvel ezelőtt az akasztófán végezte. Christie volt a koronatanu ellene, hogy meggyilkolta a feleségét és a gyermekét és most kitudódott, Christie belismerte, hogy legalábbis a feleségét egyedül ő fojtotta meg. Az esetre még visszatek, ezuttal csak a kis kutyáról akarnék beszélni. A kiskutya kaparta a kerte nyíló ajtót a Rillington Place 10 alatti kis nyomorlakásban, ki szeretett volna jutni a zöldre, hogy egy kicsit kihancurozza magát. A szigoru gazda nem engedte. Éveken át inkább az utcán sétáltatta esténként, sem hogy kieresse a kertbe. Volt oka rá, s ezt az okot nem felejtette el, csak elhántolta. Igen, a kertben hantolta el hét-nyolc évvel előbb Margaret Fürst és Muriel Eady tetemét, az egyiket teljes mivoltában, a másikat fej nélkül, ez egyelőre az ő titka. De ha a kiskutya a kertben kapirgálni talál, kikaparhatja. Ezt meg kell akadályozni. A kiskutyát elpusztítani nem lehet,

emberi szíve fellázadt volna ilyen barbárság ellen, megparancsolta tehát a feleségének is, hogy semilyen körülmények között ki nem szabad engedni a kertbe, ahol kényes palántákban és még kényesebb dolgokban kárt, felbecsülhetetlen kárt tehet. A jó feleség bárgyún szót fogadott. Vak maradt és siket maradt a házasság hosszú éveit alatt, talán mert szerette a férjét és féltétezt rá. Jöhetett idő, amikor ő is kezdett gyanakodni, amikor kezdte összeadni a tapasztalt furcsaságokat. Talán így volt, talán csak Christie gyankodott, hogy az asszony gyanakszik rá. De talán csak utjában volt már. Ez a titok teljes egészében már sose derül ki. Christie szerette a feleségét, s, amikor róla beszélt. Tavaly, tíz nappal karácsony előtt arra ébredt, ő legalábbis így adja elő, hogy az asszony kapkod levegő után, fuldoklik. Megsajnálta és egy harisnyát megfogott. Másnap aztán, miután eltemette a szobájába padlója alá, megírta a karácsonyi üdvözlőkártyát a családnak: Öszinte szívből boldog ünnepet kíván Ethel és John.

Különös, eltévedett, elferdült, de nem komplikált ember. És akárhogy erőlködött a védője, hogy az ellenkezőjét bizonyítsa, épeszü. Ilyennek látták magas, tapasztalt bírái, ilyennek a pszichiáterek, még a védelmi szakértő orvosai is. Neutrikus, hisztériára hajlamos férfi nemmindennapos intelligenciával. Nemi életében erősen alsóbbrendű. Alsóbbrendűsége tartózkodóvá, féltékeny, szemérmessé teszi, ezért oly elbájoalan lovagi, ha elő vagyis életaktív, nőkkel szembekeüli. Szemérmessége és féltékenysége arra készteti, hogy elkábítsa és megölje áldozatait és a kábultság önkivételében és esetleg holtukban magáévá tegye őket. Ez önmagában véve olyan szokatlanul abnormalis, hogy az egyik öreg orvosszakértő szerint, unikum, amivel először találkozunk gyakorlatában. De maga Christie normalis. A tudatából kitolt, de helyesebb kifejezéssel a tudata alá tolt dolgok mindenféle bántó nyavalyákban jelentkeznek. Bizonyos időközökben sürű látogatója házirosvának, akiktől reuma, bönulások, dagadásek és álmatlanság ellen kér orvosságot. Ezek a hisztériás tünetek már harmincnyolcban erősen mutatkoznak és valamire rámutatnak. Mr. Christie már öt évvel első áldozata megfojtása előtt kékszakkállgyan. Előző élete sem igen mentes a testi-lelki bajoktól. Amiből következtethetnek rejtelmekre és amit felhasználhatok, hogy magyarázzam a későbbi rejtelmeket. Úgy védeje, aki meg akar ná menteni az akasztófától, nem mintha Christie megérdemelné, de mert az ilyesmi minden becsvágyas védőüggyvéd álma, próbálja elfogadtatni a hallgatósággal és az esküdtekkal, hogy abnormalis és gondosan építgeti ezt az abnormalitást vissza a zárkózott gyerekkoráig vagy legalábbis ifjú férfikoráig, amikor meg rokkantva, évekig tartó látás- és beszédzavarokkal került haza az első világháborúból. Belemelegedve témájába a védő nem egyszer így kiált fel: Ez az ember örjngő lunatikus... örült, mint egy márciusi nyul... mania-egy, reménytelen lelkibeteg... a téboly ernyője... Ilyen és ehhez hasonló szónoki bukáták valamikor igen hatásosak voltak, magukkal ragadták a hallgatóságot és az esküdteket.

Ma valahogy nem hatnak többé. Az emberek reálisab- bak lettek, nőzik a tényeket,

Tény, hogy Christie heti nyolc fontos irodai állást töltött be és sose adott alkalmat panaszra. Tény az is, hogy a rendőrség is felvette szolgálatába, pedig ott erősen megnézik a jelöltet elől-hátul. Igaz, hogy miközben szolgálati uton volt, vitte haza a kis osztrák emigránsleányt, Fürst Margitot, ott gázzal elkábitotta, harisnyával megfojtotta és miután éjjel eltemette, másnap visszament, hogy kikütsassa a bűnös férfit, aki lopott valahol valamit. Es fél- évvel rá újabb áldozatot temetett. Ezuttal nem kis emigránsleány volt, hanem angol nő, tehát levágta a fejét és háboru lévén a bom- bázott Londonban, egy temp- lom romjai mögé dobta a fejét. Ez a Christie, aki ha- nőkkel szembekeüli, „örült, mint egy márciusi nyul,” örizkedett tőle, hogy a ren- dőrséggel szembe kerüljön. Mindezt valahogy az eskü- tek is tudják, de mielőtt visszavonulnak verdikre, az- elők kioktatja őket, hogy- ha netán úgy látják, hogy Christie örült volt, nehogy azt mondják magukban, és ha örült volt, akkor is meg- kell halnia, mert mirevaló ilyen kártekonny duvadnak az életét meghosszabbítani. Ezt nem mondhatják, mert a Mac Naghten-féle törvény értelmében nem szabad o- lyan embert kivégezni, aki- tette elkövetésekor nem tudta mit csinál vagy ha tudta, nem tudta, hogy ros- szat művel. Ebben az esetben azt kell mondaniok: Guilty but insane. Bűnös, de örült. Mac Naghten gyilkos volt 1843-ban és ilyen primitív megoklással mentették fel s bár azóta a pszichiátria nagyot haladt, nem változ- tattak az angol törvényen, hogy a beszámíthatatlansá- got netán szabatosabban kö- rülfogalmazzák. Az eskü- tek visszavonultak, meghány- ták vetették a négynapos törvényszéki tárgyaláson ta- pasztaltakat és pontosan nyolcvannégy perc multán visszatertek egyetlen szóval: Guilty. A kilenc férfi és há- rom nő józanul és reálisan úgy látta, hogy John Regi- nald Halliday Christie, aki 1932 december 14-én megöl- te a feleségét, Ethelt, bűnös. Még azt sem hitték el neki, hogy halálán volt az asszony és ő csak kegyelmi aktuet végzett, amikor szeliden a nyakára hurkolta a haris- nyát. És egyebet sem szá- mitottak be neki, hogy két- szócskát biggyesztettek vol- na ítéletükhöz, amely Finne- more bíró zárószavai szerint a „rettenetes és elrettentő” embernek meghagyta volna az életét. A két szócska „but insane” elmaradt. De elma- radt az ítélet hat más bebi- zonyított gyilkosság esebé- ben is, mert az angol igazság- szolgáltatásnak az a felo- gása, elég, ha egy emberen egyszer hajtják végre a ha- lálós ítéletet. Ha netán a Christiené ügyében felmen- tettek volna, sor kerülhe- tett volna a legközelebbi esetre.

Ugyilán, erre sor is ke- rül hamarosan. A Christie- per tárgyalásán hallgatóság- tovaiklottak az Evans-ü- gyön, amely, ahogy ma ki- rütnik, oly szörnyűség, hogy- szinte már jusztimord. Evans azt vádolták, hogy a nyakkendőjével megfoj- totta másfél éves gyermekét, miután a feleségét is meg- gyilkolta. Christie tanúsága alapján halálraítélték és felakasztották. A szegény- analifabéta Evans, aki Chris- tie fölött lakott a Rilling- ton Place 10 szám első eme- letén, más nőt szeretett és- állandóan veszekedett fiatal, alig több mint huszéves fele- ségével. Christietől megtud- ta, hogy távollétében a fele- sége öngyilkosságot köva-

tett el. Ettől annyira meg- ijedt, hogy az asszony teté- mét nyilván Christie sugé- mazására a csatornába dob- ta. Hogy mi történt a gyö- rekkkel, még nem látni tisz- tán, de az asszonykát aki el volt keseredve a férje sze- retője miatt, Christie a szo- kásos gáz-módszerrel elco- titotta, és az erre tartott ha- risnyával meggyilkolta. A- hogy egy híres angol bíró, Sir Travers Humphreys mondja, aki a kékszakkáll Haighon itélkezett, csunya- szadista-módon. De a szad- ista azt hiszem, öreg kifeje- zés és inkább gyűjtőfogalom, semhogy a Christie-esetbe- ráhuzható lenne. Nála a freudi alsóbbrendűség és ennek kompenzációja is- kább alkalmazható. De hogy- ne időzzünk a csunya és- guszustalan bűnnél, visma- kell térnünk az Evans-tárgya- lásához, amelyről George Ro- gers alsóházi képviselő is- mondja: négy hónapja fo- lyik a vizsgálát, hogy a pe- urafelvételel megejthező le- gyen. Hogy kinek használ- nak vele? Az Evans-család elpusztult. Az asszonyt meg- gyilkolta Christie, a gyere- ket vagy Evans vagy egy- eddig felnemfedett X. Az- aki a nyakkendő volt, mert Evans nem volt. Ez az is- meretlen uriember azonos- lehet Christivel. Evans ma- ga akasztófán végezte. De- él a szerencsétlen ember- anyja, aki meg akarja men- tenni a fia becsületét és a- maga anyai jóhírnevét. Ge- orge Rogers most a Sunday Expressben azt írja: Bizto- ság vagyok benne, hogy Evans ártatlanul halt meg. Evans- anya ezt az első pillanattól fogva állítja, miután a fia- visszavonva első vallomá- sát veszélyeztetett élete mind- hevesseggel Christie ellen- vallott. Hiába, a látszatok- ellene beszéltek és nem a- jó polgár Christie ellen, aki- oly renes, hogy szeretett se- tartott, kocsmában se látta- soha és lelke igaz megrökö- nyödésével itéli el azokat, akik nem áttalanak a put- ba (angol ceapszék) járnak. John Evans anyja akkor- minden követ megmozgató- t és egyszer Christienek a fe- lesége fülhallatára kiáltotta- oda: „Te vagy a gyilkos!” Az asszony beavatkozott. „De kérem, hogy mondha- nyt a férjemről? Jó ember- az, nem gyilkos.” „Majd é- jön az idő, asszonyom és- megtudja maga is.” Egy- keseredett anya sötét prófé- ciája volt. Jött idő, hogy- Mrs. Christie is megtudta... Christie még csak most- kezd. Megírja emlékiratát- egy millió vasárnapi újság- számára. Lesz rá ideje; elég- kell készíteni az új Evans- pert. Ezt a rettenetes és el- rettentő ember egy angol- újság szenzációéhsége hő- sé avatja, amikor a legoko- sabb volna a saját módszer- vel mielőbb elfelejtetni és- kidobni az emberi tudatból. De John Reginald Halliday Christie kezdi megtalálni a- maga jelentőségét és kezd- érzni az önrespektuát. Mán- dig is Haighot tartotta le- vetendő példának, az kilenc- nőt gyilkolt meg és sava- hordókba rejtette a teteme- ket. És mint adózott pol- gár, akinek szilárd elvei va- nak, kerekén ki mondja, hogy meggyőződésből ellene- van a halálbüntetésnek. Furosamódon megtörténhet, hogy a kivégzett Evans re- habilitálja a bíróság, az an- gol parlament az elkövető- jusztimordos való felhőbo- rodásában megszűnteti a ha- lálbüntetést és Christie meg- menekül a hóhér kötelezett.

10 könyvet szeret olvasni? HADASH! Szakkönyvek, szótárak? HADASH! Eladó könyvek? HADASH! A legpobb kötetek könyvtár? HADASH! Tel-Aviv, Hayarkon ötvenkilon (4)

15 toni készpénz, a többi részletfizetés
„LEVIT” jogszokrony
moderna „frigidar”-modell, bárral.
Rabel, T.A., Rotschild 31.
Ajanczy sarak, 3. szoba. Tel. 4976

ING. GALLEROSAS
Zipp-nár javítás
T.A., Alenczy 83
udvar.
Eckmann mellett
Müstoppolàs

10 könyvet szeret olvasni? HADASH!
Szakkönyvek, szótárak? HADASH!
Eladó könyvek? HADASH!
A legpobb kötetek könyvtár? HADASH!
Tel-Aviv, Hayarkon ötvenkilon (4)

Aki visszahódította a marranusokat a zsidóságnak

KÉPESLAP

Írta: Dr. BATÓ JOMTOV

A napokban az a hír járta be a zsidó sajtót, hogy Semuel Schwarz bányamérnök Liszabonban hirtelen meghalt. A hír nem tett különös benyomást, pedig harminc évvel ezelőtt Semuel Schwarz nagyon népszerű volt a mi zsidó világunkban, hiszen ő volt az, akinek sikerült a Portugáliában élő marranusokat felfedeznie és őket a zsidósághoz, amelytől több mint negyven évvel ezelőtt szakadtak, ismét kapcsolata hozni. De idővel neve lassacskán feledésbe merült, úgy hogy ez a halálhír ma már csak keveseknek jelent valamit.

Amint ismeretes, Spanyolország 1492-ben kiűzte a zsidókat. Kis részük, amely nem tudott elszakadni attól a földtől, amelyen apáik évszázadokon át éltek, ott maradt, nyilvánosan felvette a keresztény vallást, titokban azonban hű maradt a zsidósághoz és annak ellenére, hogy az egyház könyörtelen körvényszéke, az inkvizíció, mérhetetlen szigorral ellenőrizte életmódjuk minden megnyilvánulását, amennyire csak lehetett, a zsidó hagyomány szerint éltek, még azok is, akik közülük magas egyházi méltóságokat értek el. Marranusoknak hívták ezeket a „partizán” zsidókat.

Néhányan átmenekültek Portugáliába, ahol a helybeli zsidókkal együtt még öt évig aránylag nyugodtan és békésen élhettek. De 1497-ben Portugália is kiűzte a zsidókat avagy jobban mondva, rájuk erőszakolta a kereszténységet. Ezek jó része titokban zsidó maradt, szívósan ragaszkodott zsidóságához, marranus lett. Sok nagyevű ember akadt közülük, akiknek sikerült külföldre szökniük, ahol a zsidó történelemben nagy szerepet játszottak. Így a híres Menáse ben Jiszráél, amsterdami rabbi, aki a zsidóknak Angliába való visszatérhetőségét eszközölte ki, avagy Amatus Lusitanus, a 16-ik század egyik leghíresebb orvostudosa, aki Szalonikiben zsidó testvérel között fejezte be hányatott életét. Portugál marranus volt Baruch Spinoza is, a híres filozófus, továbbá Uriel Acosta. Szívós nép a zsidó: 1739-ben az inkvizíció Liszabonban magányosan elégette Portugália legnagyobb drámaíróját, Antónió José da Silvát, a portugál Moliéret, mivel titokban zsidó élt. Ugyancsak a 18-ik században történt meg, persze már csak elvételre, hogy portugál marranusok külföldre menekültek, ahol visszatértek a zsidósághoz. A portugál marranusok tehát századokon át titokban, távol a zsidó néptől és idegen álcá alatt, híven megőrizték zsidó voltukat. De azután elcsendesült minden körülöttük, a zsidó nép nem hallott többé ezekről a fiairól.

A század elején egy lodzi bármazású fiatal bányamérnök, Semuel Schwarz vetődött Liszabonba, ahol kitűnő műszaki ismeretei és képességei révén hamarosan nagy tekintélyre tett szert. De az anyagi és társadalmi siker nem elégtette ki. Szűn belenül egy kérdés foglalkoztatta lelkét: vajon tényleg annyira elmerültek a portugál marranusok az asszimiláció árájában, hogy még hirtelenséggel sem maradt közülmük? Elkezdte alaposan tanulmányozni a portugál zsidó történetét az ország földrajzával összevetve és megállapította, hogy a marranusok annak idején az ország északnyugati részén, a Tras-os-Montes és Beira-Baxa tartományában éltek. A kérdés nem hagyta nyugton, utazgatni kezdett ezen a vidéken és rájött, hogy például Braganza városában a lakosság jórésze zsidó eredetű. Ezt az igaz portugálok nyíltan megmondták, de hiába beszélt Schwarz a zsidósármazá-

suaikkal eredetükről, ezek vonakodtak vele szóba állni. Hiába faggatta őket, ok nélkül hallgattak. Schwarz már majdnem kétségbeesett, nem tudta, hogyan találja meg a dolog nyitját. Ekkor a véletlen kezére járt. Az első világháború alatt, amidőn Európában mindenfelé a nyersanyagok fogyófelemb voltak, sok bevásárló lepte el a semleges Portugáliát. Egy ilyen zsidó kereskedő elmondta Semuel Schwarznak, hogy mi történt vele egy Braganza mellett fekvő városkában. Megtalálta egy kereskedőnél a keresett portékát, de árát túlmagasnak találván, alkudozni kezdett, azonban az eladó nem akart engedni. Ez pénteken volt. Közben a mi kereskedőnk bejárta a várost és kitért, hogy a többiek még magasabb árakat kérnek. Erre szombaton reggel visszatért az eladóhoz, aki azonban legnagyobb csodálkozására kijelentette, hogy az áru nem eladó. A kereskedő erre izgalomban többet ígért, majd még fokozta az ajánlatot, de hiába. Az eladó hajthatatlan maradt: az áru nem eladó. Bosszusan tért vissza a fogadóba és elmondta az esetet a szállodásnak, aki hunyorgatva azt mondta neki: Uram, menjen el még egyszer ma este, megkapja az árut. Ugy is tett és este ismét beköszöntött az eladóhoz, aki tényleg rögtön hajlandónak mutatkozott az árut eladni. De amidőn a kereskedő a magasabb, szombaton felajánlott árat akarta megfizetni, ezt határozottan visszautasította. En szombaton nem akart keresni, mondtotta, tehát csak a pénteki árat fogadom el...

Schwarz nem volt rest, elutazott a városkába, ellátogatott az áru eladóhoz, elmondotta neki, hogy ő is zsidó és hogy mennyire meghatotta a szombattartás szép példája. Hosszú ideig tartott, míg a marranus felmelegedett, azután bevattta Schwarzot a marranusok titokkába és bevezette a marranus családok körébe. Ezzel Schwarz egy tragikus háttérű, romantikus világba hatolt be, melynek létezését eddig csak sejtette. De ez az új világ nagy meglepetést tartogatott számára. Kiderült, hogy ezeknek a marranusoknak, akiknek száma vagy tízezer családra rug, halvány sejtelmük sem volt arról, hogy zsidók még léteznek a világon. Az őrzés szokások, szertartások a portugál marranusok mind a mai napig — több mint negyvenötven évén át — megőrizték, szóbeli hagyomány útján és a legnagyobb titok gyanánt adta át őket apa a fiúnak, anya a leánynak. Ez a titokzatosság az inkvizíció éles terrorralmanak ideje alatt keletkezett, amidőn mindazokra, akik a zsidó szokásokhoz ragaszkodtak, a legborzastöbb sors várt. Így tehát a körülméletés szertartásait ha marosan el kellett hagyni. A sátoros ünnep, a sechita, a héber könyvek használata, a sofár, a tálit és tefillin ugyanezen sorsra jutottak. De néhány inkvizíciós peraktáiból kiderült, hogy mindezek ellenére még a 17-ik század elején sofár és tefillin használatban voltak.

Más szertartásokat pedig meg kellett változtatniok a marranusoknak, hogy megtevéssék az inkvizíció próbáikat. Pészách előtt süthettek pászkát, így tehát az ünnep két első napján nem ettek kenyeret és csak a harmadik estén, amikor a kémek már nem ólálkodtak annyira lakásaik körül, rendezték meg a széder-estét. Ugyanezen okból jomkipurt tiz hónap tizennyedikén és nem tizedikén tartják meg. A péntek esti gyertyákat mély vázákban gyújtották meg, úgy hogy ha valaki bepillantana az ablakon, ne lássa a fényüket. Eszter böjtjét is megülik és meg-

őrizték a házasságkötés, a temetés és a gyász szertartását. Gyakran apró dolgokban megmaradt a zsidó szokás: ha kenyér leesik a földre, felemelik és megcsókolják. Portugálul imádkoznak, de megőrizték még néhány héber mondatot eredetiben, hisznek a Messiás eljövételében. Az imádságokat, miután az inkvizíciótól való félelmükben soha fel nem jegyezték őket, mind kívülül mondják el. 1910-ig, míg Portugália katolikus monarchia volt és a marranusok el kellett látogatni a katolikus templomba, mielőtt beléptek volna, ezt mondták: „Elvetem a fából és kőből faragott isteneiket, mert én csak Izráel Istenében hiszek, aki az eget és földet alkotta.”

A századok folyamán a marranusok teljesen elfelejtették, hogy miért tartják zsidóságukat mélyeséges titokban. Már nem emlékeztek rá, hogy az inkvizíció miatt tették ezt és azt hitték, hogy a titokzatosság a zsidóság egyik legszentebb intézménye. Nem győztek tehát eléggé csodálkozni, amidőn más zsidókkal érintkezésbe léptek és látták, hogy azok egészen nyíltan zsidóknak vallják magukat. Érdekes, hogy a legutolsó időkig kizárólag csak egymás között házasodtak, amiért is a marranus magát büszkén „judéus dos quatro costados”-nak, azaz „négyegyed zsidó”-nak nevezi. Sajnos az utolsó évtizedekben az ifjúság gyakran vegyes házasságot köt, ami bizony az apák által majdnem fél-évezreden át híven megőrzött zsidóságuk további fennállását komolyan veszélyezteti.

Semuel Schwarz, amint megismerkedett a marranusokkal, rögtön lázas tevékenységbe fogott, hogy a felfedezett távoli testvéreket visszahódítsa a zsidóságnak. A kis liszaboni zsidó közösség utján felhívással fordult a világi zsidósághoz, amire a párizsi Alliance Israélite Universelle valamint a londoni spanyol-portugál zsidó közösség nagy bizottságot alakítottak, amely a munka elvégzését és annak pénzelését magára vállalta. Kiváló személyiségek, mint Lucien Wolf, neves angol-zsidó publicista és prof. Nachum Sloch, az országunkban élős zsidó történetész, széleskörűen ellátogattak Portugáliába, hogy a marranusok helyzetét a helyszínen tanulmányozzák.

Schwarz közben váratlannul magában Portugáliában oly részről kapott segítséget, amelyre sohasem számított volna. Egy fiatal portugál kapitány, Arturo Carlos de Basto, ajánlani különös szokásait figyelve, arra a tudatra ébredt, hogy ő marranus. A liszaboni zsinagógában tett látogatása annyira megindította, hogy elmélyt a zsidóság tanába és elkezdett héberül tanulni. Az első világháborúval való visszatérte után Tangerben áttért a zsidóságra, nyilvánosan zsidóknak adta ki magát és felvette az Abraham Jiszráél Ben-Ros nevet. Liszaboni zsidó lányt vett el és feltette magában, hogy testvérel visszatérítésének szenteli életét. „Hálápid” névvel havi folyóiratot indított, a szefárd zsidó imakönyv imádságait és költészetét lefordította portugálra, hogy fényt és a zsidó szívet melegít, tudást és reményt vigyen be a marranusok körébe. Barros Basto, aki közben az oportói fehérszék igazgatója lett, és Schwarz együttesen végeztek népművelő munkáikat. Braganzában „Pidjon Sevujim” (Foglyok megváltása) című zsidó közösség támadt, Oportóban, amelynek utolsó zsinagógáját 1497-ben pusztították el, 1938-ban „Mekor Chajim” névvel

templomot építettek és tanítóképző tanfolyamot rendeztek be a marranusok részére.

Közben kitört a második világháború, amely alatt mit sem hallottunk a portugál marranusokról. Minden elcsendesült körülöttük. Egy év óta azonban fura hírek érkeznek onnan, amelyek Izráel irók, akik Liszabont nemrég megjárták, megerősítettek. Mindenekelőtt szomorúsággal állapították meg, hogy a portugál fővárosban a zsidók között rettenetes asszimiláció kezdődött az ujonnan bevándorolt elemek között, amelyek a kikeresztelkedés és vegyesházasság terén egymással versenyre keltek. Olyan atmoszféra ez, amely nem kedvez a marranusmentő akciónak. Ehhez járult még, hogy a kormány Barros Bato kapitányt valamely nem egészen világos vád alapján elcsapta az állásából, aki ennek folytán megélhetése gondjai közé-

pette visszavonult közéleti tevékenységéből. S. Schwarz pedig megvénült — 73 éves volt elhunytakor — úgy hogy teljesen bucsut mondott a nyilvánosságnak. Közben egyetlen lánya keresztényhez ment férjhez, ami felett bánatában Semuel Schwarz feleségének meghesed a szíve és meghalt. A megöreg Schwarz erre elhatározta, hogy Izráelben települ le, de a halál anyagya gyorsabb volt nálánál. Így Semuel Schwarz megért atyáéhoz és még az a vigasza sem volt meg, hogy látta volna egy emberöltő alatt kifejtett fáradozásának gyümölcsét. A marranusok — úgy hallatszik — visszaestek régi letargiájukba, nem akadt senki sem, aki az annyi lelkesedéssel és energiával beindított munkát folytassa. Azonban reméljük — bár a zsidó nép annyi sebből vérez — hogy mégis csak lelki zsidóságot érzi valamelyik zsidó intézmény annak, hogy szívvel-lélekkel és kitartással hozzáálljon marranus atyáink fiai végleges visszahódítása nehéz, de végtelenül érdemes szép munkájának.

Három nappal ezelőtt Eisenhower felszólította a szovjetet, adja tetteivel a tanujelét sokathangoztatott békeszándékának. Most a Kreml dühéből kitűnik, hogy úgy vélekedik a világpolitikai helyzetéről, mint az egyszerű paraszt a túszok státsáról.

Az úgynök már lelkét kibeszélte, mert az öreg parasztnak gyanakodott, hogy becsapják. Végre a kötvény aláírása előtt megkérdezi: — Aztán mondja csak, es a biztosítás már holnap évenyben lesz? — Perteze, perteze. — Szóval, holnap már leéghet a házam... — Leéghet, de fel ne gyútsa, János gazda, mert akkor nem kap egy fillért se. Sőt ráadásul még megbüntetik. — Az öreg paraszt diadalmasan löki vissza a kötvényt. — Nem írom alá! Tudtam én rögtön, hogy valami svindli van a dologban. (Emigráns Boroszem Jankó)

Az egyik hollywoodi filmgyáros közismerten szívesen beszél különböző ünnepélyes alkalmakkor és ez meg nem is lenne olyan nagy baj, de sokat beszél, az utóbbi időben ismerőseinek legnagyobb csodálkozására, röviden beszélt. Egyik barátja megkérdezte, minek köszönhető ez az örvendetes változás. — Pár héttel ezelőtt, mikor felköszöntőbeszédemben rövid szünetet tartottam — mondja a filmgyáros — hallottam, hogy egy hölgy megkérdezte szomszédjától: „Mikövetkezik ezután?” Mire a szomszéd ezt válaszolta: „Szerda!” (Hollywood Reporter)

Hans Moser többszöri uncsolásra végül beleegyezett abba, hogy egy jótékonyági rendezvényen vendégszerpeljen. A jótékony egyesület titkára több ízben is közölte telefonon a rendezvény helyét és idejét, nehogy a művész elfeledkezze róla. Végül a biztonság kedvéért a titkár személyesen ment el Hans Moser után az előadás kezdete előtt félórával.

Mikor Hans Moser a titkár kíséretében elhagyta a lakását és már az ajtó is becsukta, hallja, hogy szól a telefonja. — Talán visszamenne művész ur és megkérdezné ki keresi? — ajánlotta a jótékonyági titkár. — Nem szükséges — válaszolta Hans Moser — biztosan újra maga telefonál. (Hollywood Reporter)

Egy bankár, aki alacsony sorból küzdött fel magát, meghívták egy bankettra. A ház uronje, hogy megnyerje a gazdag bankár kegyeit, beszélgetni kezdett vele.

— Ha nem tévedek mi már találkoztunk — kezdte a ház uronje —, azt hiszem a Harvard-egyetemen, fivérem avatása alkalmával. — Nem, asszonyom, soha se voltam a Harvard-egyetemen. — Akkor talán a Rivierán találkoztunk, vagy Miamiában? — En sem a rivierán, sem pedig Miamiában még nem voltam — hangzott a bankár válasza. Ezután még több hasonló kérdést tett fel a háziaszony. A bankár felesége, hogy véget vessen a tolokodó kikérdezésnek, igyekezett a további kérdéseknek elejét venni, ezért viccesen ezt mondta: — Asszonyom, ön a férjemet onnan ismeri, mert tejesember volt.

A társaság nevetésbe tört ki és megszűntek a további kérdések. Csak egy embernek nem tetszett a dolog, a megkérdezte a bankárt: — Nem veszi rossz néven a feleségétől, hogy mások előtt így kigunyolja? — Ugyan miért — válaszolta — hiszen tényleg én voltam a szóbanforgó tejesember. (Reader's Digest)

BERURIA

(Folytatás az 5-ik oldalról.)

De nem szabadultak kemény szavatól a tudósok sem, gyakran talán csak azért tette, hogy a tudását előtűnt fittogtassa. Egyszer a galileai r. Joszi az úton haladtában találkozott Beruriával. Megkérdezték: melyik út vezet Lud városába? Beruria mielőtt az utat megmutatná neki, előbb alaposan kioktatta: Tudatlan galileai, hát nem ismered a bölcsék intelmét? Ne szaporítsd a szót az aszszonnyal! Elég lett volna, ha így kérde: Ludba merre?

Ezt tudós embernek mondotta, tudósok a tudósok között. Az ilyen beszéd, amint később látni fogjuk, megbosszullhatta magát. Beruria befolyása látszik r. Méir egy néhány döntésén is. Így például, ha valaki hajadonnak kétszázánál, özvegynek százánál kevesebbedinárt irt a házasságélelvetgő megállapítását. Szigorú volt a válóélel megírásánál is. Ha a legesekélybe eltérést talála benne, érvénytelenítette a válást. Ki tudja, vajjon nem Beruria sugallatára történt-e ez is.

Beruriát sok fájdalom, sorscsapás érte az életben. Gyermekait elvesztette, szülei mártírhalált haltak, egyetlen nővérét meg a rómaiak nyilvánoshába hurocolták. Beruria addig kérélt az urát, amíg útra kelt Rómába, hogy kiváltsa. A Talmud hosszan, részletesen beszél el a római utat, talán azért, mert ez szomorú fordulópontot jelent életében.

A tarisznyájába rakott — meséli a Talmud — három véka (terkáv) dinárt, hogy az öröklet megvesztegethesse. Lovagnak öltözött és úgy állított be hozzá. Előbb meg akart róla győződni, tiszta-e még, mert csak így remélt csodát.

— Hallgass meg! — szólt a lánynak.

— Nem tehetem — válaszolt a leány — tisztátlan vagyok.

— Akkor hát várok rád.

— Nem érdemes, vannak nálamnál itt szebbek is.

Ebből következett, hogy még nem bűnözött és mindenkinél ilyenképpen felelhet.

Felkereste az őrt.

— Add ki nekem ezt a lányt — kérlette.

— Nem tehetem, félek a fellebbvalóimtól.

— Kapsz egy véka aranyat, a felét add belőle nekik, a másik felét tartsd meg magadnak.

— Ha az aranyak elfogytak, mit tegyek?

— Mondd azt: „Méir Istene segíts” és megmenekülsz.

Az ör tétovázására csodálva bizonyította, vad kutyák is megriadtak tőle, mire a lányt kiadta. Megtudta ezt a király és az őrt halálra ítélte. Amidőn az akasztófa alatt állott, elkialtotta magát: Méir Istene, segíts! — Hát ez meg ki? — áll mellétek a príbékek. Erre az ör elmondta a dolgot, mire levették az akasztófáról.

Rabbi Méir képét ezután rávésték Róma kapujára és kihirdették, hogy aki ezt az alakot felismeri, fogja el. Kapta magát r. Méir és megszökött Babilonba.

Eddig a legenda. De a Talmudnak itt még egy furcsa szűkszavú megjegyzése is van: „Mások szerint a Beruria esete miatt” (szóközt meg). Se több, se kevesebb. Hogy mi volt a Beruria esete, ezt a Talmud elhallgatja. Azért-e, mert mindenki által ismeretes volt, vagy talán inkább azért, mert nem akarták a dolgot szellettetni, a Beruria nevével elhomályosítani.

Csak Rási árulja el, mintegy kelletlenül, mintha neki sem volna iyére a dolog és csak kötelességből teszi. (Más forrásra nem akadtam.)

Beruria — magyarázza Rási — egy ízben megvetőleg nyilatkozott a bölcsék azon megállapításáról, hogy az asszonyok könnyelműek, könnyen elbuknak. R. Méir bosszantotta ez a fitymáló hang és azt válaszolta neki: Eltedre mondom, idővel sajá magad is be fogod ennek igazságát ismerni. Mit tett r. Méir? Főlbérelte egyik tanítványát, hogy tegye a szépet Beruriának. Jó ideig elmentált az ifjú csöbös szavainak, később azonban az erényes asszony, aki a galileai r. Joszit valaha olyan keményen megdorgálta a vele való szószaporításért, megmámorosodott a tanítvány szerelmi vallomásaitól. Amidőn tudára ébredt cselekedetének, önkézevel fojtotta meg magát, rabbi Méir meg szégyenében világga ment.

Hogy mi igaz ebből, mi nem, bajos volna ma már megállapítani. Mégis úgy látszik, csupán r. Máir valamelyik rosszmájú tanítványa vagy tudóstársa, akit Beruria valamit megpiron gathatott, esetleg szellemi párviladban legyőzött, terjesztette ezt a hírt felőle. A Talmud maga sem adhatott nagy hitet szavainak. Meg sem nevezi a hír terjesztőjét. „Lká döámri” vannak, akik mondják, de valójában a Talmud szerzői sem igen hitték.

Előttünk Beruria neve ma kulátlatlan ragyog, mint a Kineret tükre holdfényes éjszakákon.

Ne félj, szolgám Jákob...

Széljegyzetek Kaczer Illés regényciklusának olvasása közben

Írta: Dr. Hajdu Menáchem-Miklós

A legutóbbi grafika kiállítás jöhirt hozott felénk — a világirodalom tájéka-ról. Megbecsüléssel néztük Hamori György finom könyvfedeleit, köztük egyet a Jericho ostromához is. Ez körülbelül elárulja, hogy Alexanderék nemcsak a ki-hozzák magyarul Kaczer Il-és nagy regénytrilógiájá-nak második könyvét. Kü-lönálló regény a Ne félj szolgám Jákob és mégis egy a másodikkal. Hallom, a londoni kiadó már a harmadik kötetet készíti elő az angol olvasóközönségnek.

Közben, alig néhány hete, adódott egy frissebb irodalmi szenzáció is. Juniushan megjelent Amerikában, amerikai kiadó előkelő új kiadásában: Kaczer Illés két regénye The Siege címen. Az ideérkezett amerikai lapok — élükön a New-York Times, a Harpers Magazine, a Book Club News, a The Jewish News — a nagy magyar regényíró mesteri munkájáról és a zsidó irodalom eseményéről írnak részletesen, elismeréssel, — és elragadtatással is. Lám a New-York Times egy teljes hasábon át bírál és Mr. Kaczer írói lényében, individualizmusában és epikai művészetében Dickenshez hasonlítja.

Ideötvöztetve öt éve, hogy külföldi lapok irodalmi recenzióiban olvastuk, hogy milyen tünnényes sikere van egy magyar írónak, Kaczer Illésnek, kétkötetes regényével, amely a londoni Methuen-cég kiadásában jelent meg angolul. A magyar író, egykori műhelyemnek, a Nap szerkesztőségének, volt egyik oszlopa; publicistája, kritikus, sántikáló kéziratok szigorú lektora, vagy amit akartok. Akkor régen, vagy negyven évvel ezelőtt, írta első regényét, a Khatritot. Es erről — számomra laudis volt ez! — Rákosi Jenő írt saját kézjeggyel szignált bírálatot, úgynevezett mélyreható kritikát, részletekben: a keresztény Budapesti Hírlapban. Egyszerre nagyot nőtt Kaczer Illés az irodalmi körfusok előtt. Ady Endre, Osváth Ernő, Ignóty, Hatvany Lajos, Kosztolányi Dezso, Kóbor Tamás, Sebastyén Károly gyorsan-gyorsan elolvasták az új regényt. A Napban szerényen ünnepelem a mi emberünket, hogy negyvenéves olvasónk észre ne vegye zsidóságot mi voltunk.

A Khatritót Kaczer Illés megírta hétországot, hét világot. Megírta azóta több, mint tíz regényt, egy-két színdarabot, és meg-számíthatatlan cikket szer-verte a nagyvilágban. A Ne félj szolgám Jákob című regé-nyébe belekezdtem még az első háború után Kolozsvá-ron és — úgy emlékszem — a kolozsvári Új Kelet hasá-bain ismételt is kaptunk a meséből.

A nagy regény londoni kiadóját persze a kielégítet-telen éhség s szomjúság ér-zésében faltam. Ebben a mi jomholedetes önünneplésünkben, sietve megvettem azonban magamnak az idén születésnapomra megvárakozást a Ne félj szolgám Jákobot — eredetiben! Magyar nyel-ven, ahogyan ezt a szerző papíra vetette. És most egy-két csodából a másikba es-tem. Minden elismerésem Lawrence Wolfe, az angol fordító iránt — dehát Kaczer Illés nekünk magyar-ral kell olvasnunk. Vagy pedig Avigdor Hammeiri ívrit-fordításában. Azt hiszem hogy csak Hammeiri (vagy valaki, aki a néhai Holder Józsefünk művésztételével tudta Ady, Patai, Balástz jid-diben megjelentetni) tudja visszaadni a Kaczer Illés nyelvének opálos színeit, tüzeit, erejét és ezer finom-ságát. Csak egyenrangú mű-vész lehet filológiai ráter-mettséggel az író kongenja-lis tolmácsa héber, jiddis, angol, vagy bármely nyel-ven.

Ennek a könyvnek — mostmár az Alexanderék tel-avivi magyar kiadásában

megjelent regényről beszél-tek — teljesen egyéni za-matját menten megérzi az olvasó. Belekezd a történet-be és olvas, olvas megállás-nélkül. Valóságos varázsló Kaczer Illés. Van egy né-hány műfaj, amelyben nin-csen párja. (A groteszk pél-dának okáért elárulom, hogy veretlen a rekordja a — Chadgadában is. Átnótázta negyven éve végre szinma-gyarrá a Hagadabeli kisgö-dölye verseit és azóta minden valamirevaló ma-gyar kiadás, a legtöbb meg-sem nevezve a szerzőt, a Kaczer-Chadgadával fejezi be a kis pézszáchi könyvet. Kétszáz év múlva kiássa majd egy folklorista, hogy Rav Illés-Elijahu volt a vers költője, de ez nem más, mint a Kállói Szent, aki a Szól a kakas már dalát költötte...)

Mondom: varázslóval ál-lunk szemben. Beszélgetek a Ne félj szolgám Jákob magyar olvasóival. Vala-mennyi ugyanezt mondja:

— Tessék elhinni, Kaczer Illés nem a tiszamenti csár-da kis zsidó korcsmárosát, nem a krasznai, szabocsi, beregi Sulemokat, marha-hajcsárokat, vásárosokat, szombatól utasokat, gyertyaöntőket, pandurokat és harangozókat írta meg. De megírta a dedapát, az angyali Malkeben az én édesanyámat, a Jiteleben az én nővéremet, a többiekben az én rokonágomat. A szombatól vendég ott járt nálunk; a fukar-sógor ellá-togatott hozzánk is, a részeg Gimpel Zorachot ismer-tük a mi falunkban is.

Rokon, sógor, atyafi itt mindenki. Ki volt ez a mi regényhősünk, Sulem, a rá-törtés és előkelő Nikolsbur-gerk legbecézettebb Malke-lejének az ura? Szombatos vendég Nikolsburger Me-nasse-papa házában.

Még az első félév után történt, hogy a jesiva nyári vakációjáról visszatérve Su-lem ott szorongott mintegy félház hallgató-társával az előadó-asztal előtt. A vak Jada Léb rabbi fölemelte a fejét és rádobta a mutató-ujját.

— Te vagy az ott, Sulem? Gyere föl hozzám.

Sulem meglepetten fogá-dott szót: a vak rabbi meg-látta és megismerte. A rabbi valójában nem látott sem-mit. De megérezte rajta a föld szagát és az istállósza-got, amelyet a falujából hoz-zott és barátságos érde-kelődött nála, mit csinált, hogy töltötte a szabadság heteit odahaza. Sulem nagyon szé-gyeltte magát. Nem mondhatta, amit a többi diák mondott, hogy átnézte a je-sivában tanult anyagot. Az apja földhözragadt szegény-paraszt, a házában és az egész faluban sem ismerik a könyvet. A rabbi ezt nem vette rossz néven tőle. A rab-bit a föld érdekelte, az ásó, meg a gereblye, a giliszta a barázdában, a vakondtúr-rás, az ürge és a sebzett bordájú ló. A vakember lát-ni akarta az életet, amely Isten napja alatt mozog és azt tudakolta a többi kö-zött, hogy vajjon alaposan megvakarta-e Sulem az ap-róló ténh hátát. A jesiva rengett a hahótától, amikor Sulem, igenlően válaszolt. De a vak rabbi csak bólo-gatott, átszellemült arcán világitott a mosoly.

— Egy anyát simogattál meg, Sulem.

Eltűnődött és még azt mondta: — És netán egy elhalt ded-nyát.

Az utóbbi szavaknak már kabbalistikus értelme lehe-tett. Maga Kunicz rabbi til-lalmazta azonban ezt a tu-dományt azzal a megoko-lással, hogy rejtett ismeret-ekre az ember csak élete utolsó szakában érte.

Száz meg száz ilyen mű-remek mellett kellene meg-

állanom. És akkor feladat-nók a kérdést: hogyhát életnek, szerelemnek, gyer-mekáldásnak, szombati örömeink, zsidósors bélyeg-zettségek, újabb meg újabb vándorlásnak a meséje? Vagy inkább történelmi re-gény?!?

Igen, műfajában történel-mi regény ez. Bár az író nem unalomtörő, nem po-roz aktából, de lüktető, go-nosz és szép életből szólítja elő élőlelven alakjait. A zsi-dósors felhőgő, sikoltó zo-kogása és napugaras dala ez a történet. Nem látod a betűket, csak a szavaknak és emlékeknek izét érzed. Végességekből a végtelenbe tekint az olvasó.

Ilyen gyümölcsöt, mint ez a könyv, ritka fa terem. Le-nyűgöző a hatása. Lehet va-laki hívó, vagy szabadgon-dolkodó, öreg, vagy fiatal, a Ne félj szolgám Jákob csodát művel vele. Az első betűtől kezdve érzi: a ded-apám, a nagyapám dögög beteg fahidakon át, ekhos-szekerem, családostul, a Má-ramarostól lefelé a Tisza kanyarulatához. Rám tarto-zik, amit másfélszázad előtt háboruskodás villámlásában mért rájuk a végzet. A mi világunk ez. Enyém a pró-báltatások kinja-sóhája, re-ményesek szivárványa és napugarak deleje. Azon veszed észre magadat, hogy szaladsz a réten, a berekben, hogy látod a gyermek-kori falut, a robotos közna-pot és látod Sabbatnak égi-angyalait.

Külön észre kell venni azonban, amit Kaczer Illés elhallgat. Elmegy az elcsé-pelt zsánerképek csabított al-kalmi mellett. Az úgynevezett „zsidó rajzok” sablonjai nem érdeklik. Ember, hús, vér, indulat, gyötörődés és bizalom oázisa, amit lát. És hogyan tudja mindezt élő elevenesség drámai erejében, mélyeség bölcselemmel pa-pírra vetni! Két évszázad történelmét tárja elénk Ka-czer Illés a nagy klasszikus mesterek mesemondásának valóságátában.

A Ne félj szolgám Jákob korszakot jelent a magyar-zsidó irodalomban. Korszak és választóvonalat. Mert hát mi volt a galutban a „felekezeti sajtó” szórakoz-tató zsidó írása! Dilettáns és kéziratszálított előszedte kalendáriumból, tárcaro-vatokból a novellákat, át-gyurta, egy-két bekezdését — az ünnepi aktualitás kedvé-ért — meghintette a zsidó néprajz olcsó romantikájá-val és kész volt a zsidó tárcá.

Csak néha-néha osendült meg tisztább hang.

Volt később igényesebb színvonal is. Patai József műremeke: a Középső Ka-pu és Ujvári Péter néhány sikerült alkotása. (Avigdor Hammeiri ívritül szól az ol-vasóhoz regényében). Kabos Ede, Brody Sándor, Kóbor Tamás, Biró Lajos, Zsolt Béla megformáltak néhány zsidó író (inkább iz-raellált) köznapis habitusok-ban. De ez se volt az igazi. Nem is lehetett. Az írók versenyezni akartak a ke-resztényekkel, különösen a protestánsokkal, hogy tes-sék észrevenni, jobban tud-juk mi az új-testamentu-mot, mint ők. Arra nem gondoltak, hogy az új-testa-mentum a legbiztosabb zsidó irodalmi termék.

Zsidó dramaturgok ültek a színházakban és zsidó lek-torok a kiadóállatoknál. De nagyon tudatlanok és nagyon szigorúak voltak — in judaica.

— Kérem, tessék minde-nekelőtt kihagyni az igi-zsidóságot — ez volt az utasítás. — Mi a szinma-gyar, hazafias közönség igé-nyeit szolgáljuk.

Ágai József és Kis József a saját portájukon jószán-dékkal próbálkoztak. De az epigonok hosszú sora já-romba hajtotta a fejét. A színpad meg gyártotta a zsidósági népszínmű-figurá-kat, Goldstein Számít, meg a többi, hogy jót nevessem a zsidón a gój. Nem az írónak, de a kornak volt ez a bűne.

A Ne félj szolgám Jákob szerzője is beleözölyt, amíg igaz értékében felfedezte — londoni és az amerikai kiadó. Látták, hogy írómű-vész, költővel, filozófussal állnak szemben, akinek a nagyvilághoz és a szétszór-tás sokmillió zsidóságához van szava.

Jól emlékszem, amikor vagy negyven éve Kaczer Illés Khatrit-kéziratát ol-vasva Ranschburg Viktor, az Atheneum igazgatója, (Ranschburg Salamon né-hai győri főrabbi fia.) Az igazgató urnak tetézett a regény. Az Atheneum akkor még a Pesti Magyar Keres-kegdelmi Bank vállalata volt. Ezt mondta Ranschburg igazgató Kaczernek:

— A regény szép munka, jó munka. De mi nem ad-hatjuk ezt ki. Hozzon ké-rem olyan regényt, amelyik nem zsidótárgy.

Nem is voltak jó üzlet-emberek ezek a zsidó bank-vállalati igazgatók. A szin-igazgatóknak jobb szimat-juk volt. A nagy Beöthy Zsolt fia, Beöthy László, ol-vasva 1898-ban, a Budapesti Naplóból, hogy O-Budán, a Kisfaludyról elnevezett szin-házban „fölfedeztem” Gold-faden Szulamith-ját. Nosza, szaladt O-Budára, megvette (nem a szerzőtől, de azok-tól, akik átlopták a szűzset a határon) a darabot; át-hangszerezlette. Makai Emilleg megverseltette és sokszáz szériát hozott ki vele a Magyar Színházban. Faludi Gábornak a Vigszin-házban, a kolozsvári Nem-zeti Színházban megédző-dött Ditrói Mór adott lec-két. A Vigszínházban leköt-tették Reinhartot — Salom Asch Gott der Rachejával. Frakkban, szmókingban fo-gadta be Salom Asché a pes-ti társaság. Megint mellé-fogott a pesti zsidóság a dolognak. Azt hitte: ez a zsidó irodalom. Mintahogy ma is sokan sokan hiszik, hogy csak Perc, Mendele Mocher Szeferim, Salom Asch, vagy — akit Schok-kenék joggal favorizálnak és aki valóban klasszikus méretű kaliber — S. J. Ag-non, kizárólag a zsidó írók.

Álljunk meg éppen Agnon mellett. Zsidó irodalmat ér-telkeve, Agnon: igaz mér-ték. Kaczer Illés két leg-utóbbi könyve, ha angol nyelven immár két kiadónál is jelent meg: magyar-zsidó író irodalmi világsikere. Klasszikus zsidó irodalmi termék, csakugy, mint Ag-non munkája. Miért van mégis, hogy Eric Jiszraél-ban „művelt család” köny-vespolcára gyorsabban be-let kerestény magyar író regénye, még a nyilas is, ha Stockholmból vagy Dél-amerikából szállítják, mint a magyar-zsidó íróé, ha it-t hon nyomják magyarul!

Szabud talán valamit ta-nulnunk a német zsidóktól? Hol van a Ne félj szolgám Jákobnak olyan tekintélyes és lelkes esztétája, mint a-minő volt Krojanker, aki iro-dalmi tanulmány-sorozatot írt németül Agnonról, a fiat-al íróról? Agnon legutóbbi nagy regényét az Etmol silsola címűt már nem él-tem meg Krojanker. Miért

bontotta elemeire Krojanker (még Berlinben) Agnon no-velláit a regényeit? Azzal a célkitűzéssel tette ezt a tu-dós esztéta teljes felkészül-tésével, hogy a nyugati zsi-dóságnak megmutassa, mi-lyen előkelő hely illeti az író-t a világirodalomban. Egy mai Osváth Ernő, vagy ha itt volna közöttünk Komló Aladár, Szilágyi Gé-za, — szívvél-lelékekkel ma-gyarázhatnánk a Kaczer-író sok rejtett szépségeit a meg-jelölnek a szerző méltó he-lyét a világirodalomban. És talán az idegen bálványokat imádó és a „má ichtát lí” közömbösségében snobos-kodók is tudomásul vennék, hogy a Ne félj szolgám Já-kob, meg a Jericho ostro-ma, irodalmi magasságok Himalájájáról szól hozzánk. Érdekes, az úgynevezett kis-ember egészséges érzékkel rácsémél, kivel áll szemben. És hallgatja boldogan az író-t, a nyelvűvészt, aki olyan egyéni zamattal be-szél, mint ahogyan ő azt a Duna-Tisza közén hallotta.

Magyar nyelven író zsidó írók legelőn Kaczer Illés és mi Agnonunk. De mert egyéniség: tőle is elűt. Sose unalmas, mint sok helyen Salom Asch. És nem mes-terkelt, nem modoros, nem rejtelmeket halmozó, misz-tikus, mint S. J. Agnon. Tal-mudbéli vagy bibliai aszo-ciaciókat káprázatos tudás-sal játszi könnyedséggel és a nyelvűvész utolérhetet-len bájjal tesz közérhető-vé! Két-három józú mon-dattal elintéz mázsás pro-blémákat. Nem fárasztja az olvasót. Egyszerre csak azon veszi észre magát az olvasó, hogy kincset talált, hogy megint tanult valamit. Így csak Glasner Mózes és Eisler Mátyás tudott ma-gyarázni Kolozsváron, Kece-keméti Lipót a rádióknak Löw Immanuel Szegeden és Hevesi Simon, Fischer Gyula a pesti gyülekezetnek. Közérthető nyelven. Minden világproblémát, bölcselemit és világszemléletit, leegy-szerűsítve a — problémá-lanságra.

A Ne félj szolgám Jákob életvázsnán, Sulem és Mal-kele, a cigányrét, a kocsmá, kitarul egy zsidó világ és Kálló, Batiz, Ötvár körül egy magyar világ a művész olyan tudatos és biztos ecsetkezelésében, olyan ha-misítatlan valóságsemlélet-ben, aminőt a múlt század nagyjainál, Kellernél, Gogol-nál és Dickensnél csodál-tunk és csodálunk ma is.

Kezdetől mindvégig (kü-lönösképpen a Jericho os-tromában) az az érzésünk, hogy történelmi regényt ol-vasunk. Vagyis olyan tör-ténelmi regényt, amelynek faktumáról, bonyodalmairól, helyeiről és személyeiről hi-teltes levéltári okmányok ta-nusodnak. Ez igazi ereje az írónak és a realista mű-vésznek. Formálja a törté-nelmet. Az olvasó már je-lentkezik is tanunak. Haj-landó esküt tenni, hogy zsi-dó gyertyaöntőkről, meg a mérgezett gyertyák vérvád-járól tanult már az iskolá-ban. Nem tanult erről, mint ahogyan nem hallott a lápfal-vai harangozó rémlátásáról se.

A regény persze telistele van az Agada csodásillatu virágaival. És mégis a valóság fundamentumán épül minden. Embereket, zsidó-kat, magyarokat, panduro-kat, nemesurakat, hétszilva-fásokat, zselléreket, robotosa-kat hoz elénk az író, de ugy-hogy élet és valóság min-den gesztusuk és minden szavuk a pipa-dohányuk és a bagójuk is. Ragyogó hu-mor aranyozza be a minden izében érdekes mesét, sok-

... Amikor az embernek annyi gondja-baja van és nincs egy árva gondolata, hogy oldja meg és intézze el a dolgokat, jól teszi, ha azt csinálja, amit az apja csináltak. Sulemnek a szán-togatás a kedvelt munkája. Egész testével belefelel. Nem akar gondolni a min-dennap bosszúságaira, sem-mire a világon, csak arra, hogy ő hosszú-hosszú pro-ka-ki ir a barna földárkura és magának az Atyaöböst-ernek írja. Az atyaöböst-odafelet nézegeti a sorokát, van-e bennük mag és tartal-mom. Ha van, megírja sa-játkezűleg a választ zöld ti-tálval, sárga tintával, két, tírs és arany tintával. „Su-lem ben Jajrisnak, Helyben, Soraid birtokában értesít-lek, hogy küldök több véka buzát, néhány zsák krump-lit, zabot, kukoricát. És napraforgót is olajnak és ló-pogácsának.” A munkában és az Obersterrel való leve-lezésben bizni lehet.

Ezt megtanultam újra Kaczer Illéstől. Mesterem-mé lett egykori tanítványom-tól. Küldje hozzánk a Meste-menne előbb az új kézira-tot, a Jericho ostromát ké-lvető regényt. Vagy még jobb: hozza el a kéziratot, meg a töltőtöltőt. És üljön le Malkevel együtt jidvi padkáinkra. Bár megépítve-nk betűinek szeretetében mihasznáknak keres kis ot-honát. Ne váltson returje-gyet.

Meglátja, itthon is van mit tünödni, „voif-dolgokon és lez-dolgokon”. Szabadabban, szárnyalóbb frisséggel te-heti ezt itthon, mint bárhol a nagy világon s a „Messias bármely pillanatban meg-jöhet...”

sok helyen a legdrámaibb feszültségeket is. Nem „máj-szelach” — humor ez. Nem is Mendele Mocher Szeferim, Salom Alechem, vagy Perc reprice. Ez a humor: zsidó bölcselem könnye és dala és ott termett a Kár-pátok alján, a Tisza men-tén: költőnek álomlátásá-ban és életnek realitásában.

Elmult nemzedékek vilá-gát látja az olvasó. És még-egy világot: Az örökkévaló-ságot, ahová a költő és író-művész vezet: tiszta hitnek legbensőbb humanumát, Apa-anya ennek a regénynek irányzatmentes lüktetésében csak egyet érez: most még mesélhetek a gyerekeknek hogy is volt ez nálunk. Ahol az édesapánk zümmögte a Ne félj szolgám Jákob... szombatbucszató dalát. Kisöcsénk magytra tartotta a fonatos gyertyát, hogy su-dártermetű lány legyen majd a mátkája.

... Amikor az embernek annyi gondja-baja van és nincs egy árva gondolata, hogy oldja meg és intézze el a dolgokat, jól teszi, ha azt csinálja, amit az apja csináltak. Sulemnek a szán-togatás a kedvelt munkája. Egész testével belefelel. Nem akar gondolni a min-dennap bosszúságaira, sem-mire a világon, csak arra, hogy ő hosszú-hosszú pro-ka-ki ir a barna földárkura és magának az Atyaöböst-ernek írja. Az atyaöböst-odafelet nézegeti a sorokát, van-e bennük mag és tartal-mom. Ha van, megírja sa-játkezűleg a választ zöld ti-tálval, sárga tintával, két, tírs és arany tintával. „Su-lem ben Jajrisnak, Helyben, Soraid birtokában értesít-lek, hogy küldök több véka buzát, néhány zsák krump-lit, zabot, kukoricát. És napraforgót is olajnak és ló-pogácsának.” A munkában és az Obersterrel való leve-lezésben bizni lehet.

Ezt megtanultam újra Kaczer Illéstől. Mesterem-mé lett egykori tanítványom-tól. Küldje hozzánk a Meste-menne előbb az új kézira-tot, a Jericho ostromát ké-lvető regényt. Vagy még jobb: hozza el a kéziratot, meg a töltőtöltőt. És üljön le Malkevel együtt jidvi padkáinkra. Bár megépítve-nk betűinek szeretetében mihasznáknak keres kis ot-honát. Ne váltson returje-gyet.

Meglátja, itthon is van mit tünödni, „voif-dolgokon és lez-dolgokon”. Szabadabban, szárnyalóbb frisséggel te-heti ezt itthon, mint bárhol a nagy világon s a „Messias bármely pillanatban meg-jöhet...”

RÁDIÓ

PENTEK
6.30: Mátó tovu, 6.45: zené-óra, 7: hírek, 7.15: hanglemezek, 12: könnyű zene, énekel Sára Já-ri, 12.30: fuvószenekar hangve-seny, 12.50: kórhangzó műsora, 13.30: hírek, 13.45: kamarazene, 16: Kabbalát Sabbat-műsor, cha-zán-dalokkal, 16.30: ifjúsági mű-sor, 17: klasszikus kivánságmu-sor, 18.15: hírek, 19: a Kol Jiszraél zenekarának könnyű hangve-snye, 19.30: Izraeli dalok, 20.15: felolvasás a Tánachból, 20.30: hí-rek, 21: péntek esti hangverseny, 22.30: Izraeli dalok, 23: hírsze-ri foglaltás.

Párhuzamos műsor: 13.45: an-gol hírek, 14: francia hírek, 16: Szostakovics-lemezek, 18.30: Fran-cia hírek, 19.30: jiddis műsor, — 20: román hírek, 20.15: magyar műsor, 22.15: angol hírek.

SZOMBAT
7.30: Adon olám és hangleme-zek, 8.30: hírek, 8.40: Izraeli da-lok, 9: délutáni hangverseny, 10: zenei találgatás, 11: szimfo-nikus hangverseny, 12.30: hébe-dalok kivánságmu-sora, 13.30: hí-rek, 13.45: cházándalok, 16: szin-padi zene, 16.45: Bizet Gyöngy-halászok című operájának első és második felvonása, 18.15: hírek, 19.15: könnyű klasszikus zene, — 20.24: Tánach-részletek, példabeszédek 13-14., 20.30: hírek, 21: népdalok, 21.30: Melávi mátká-műsor, 22: közzene, 22.05: tane-zene, 23: hírszerfoglaltás.

Párhuzamos műsor: 13.45: an-gol hírek, 14: francia hírek, 16: modern zene, 16.45: klasszikus előtti zene, 17.45: néptáncok, — 18.30: francia hírek, 19.30: jiddis műsor, 20: román hírek, 20.15: magyar műsor, 22.15: angol hírek.

LOMBARD H A C A F O N 32
T. A. ALLENBY
Mugrábilva szemben.
kölcsönt ad
Ékszerre, Műve Amami könyvre.
(9-1, 4-6-ig)

Berlin nyugati övezetének határa szomszédságában, alig négyzáz méternyire a Brandenburgi-kaputól áll a Maurstrasse 40 számú ház, amelyben a Neues Deutschland című lap szerkesztősége székel. Ez a lap — a Sozialistische Arbeiterpartei Deutschlands hivatalosa, ami alatt a keletnémetországi kommunista pártot értik. Ennek a lapnak a szerkesztője különösen erősen hasonlít Ilja Ehrenburgra, csak fiatalabb tíz évvel, csupa életkedv, raffináltan okos és cinikus. Az illető Rudolf Herrnstadt hívják és zsidó. Tagja a Politbüro-nak és a párt központi bizottságának, ő irányítja a kommunista propagandát Kelet- és Nyugatnémetországban egyaránt. Nyugaton alig ismerik ezt a nevet, mégis ez az ember a hierarchia harmadik, vagy negyedik helyét foglalja el. Paríforma szerint Pick, Ulbricht és Grotewohl megelőzik ugyan őt, viszont ez a „sorrend” fiktív: Pick beteg és öreg, hónapok óta egyáltalán nem vett részt a párt tanácskozásaiban. Grotewohl egykori szociáldemokrata, s noha fontos szerepet tölt be (miniszterelnök) nem bocsátják meg múltját és nem bíznak meg

RUDOLF HERRNSTADT, a keletnémet propagandafőnök

Irtta: ZEEV LEQUEUR

benne. Ulbricht ugyan régi kommunista, de (enyhén szólva) műveletlen ember és annyira híján van a politikai érzésnek, hogy Moszkva semmit sem ad az ő véleményére. Így állott elő az a helyzet, hogy a tényleges hatalom négy másik ember kezében van, akiknek nevét Németországban kívül alig ismerik. Ezek az emberek — ki-ki a maga szakmájában — roppant tehetségesek és összehasonlíthatatlanul fontosabb tényezők, mint Pick és Ulbricht. Sorrend szerint ezek a következők: Wilhelm Zeisser (rendőrség és hadsereg), Hermann Mattern (párt), Heinrich Rauch (nemzetgazdaság) és Rudolf Herrnstadt (propaganda). És most itt ül ez az ember velem szemben és úgy tűnik, hogy nagyon megöregedett, amióta utoljára láttam. Viszont ez hosszú, nagyon hosszú mese, azt sem tudom, hol kezdjem el.

csak egy válasz lehet: Rudolf Herrnstadt nem újságírói szolgálatokat teljesített Göbbelsnek és a Gestaponak. Feltételezhető, hogy ezek a szolgálatok nagyon fontosak voltak, mert hiszen kisebb-fajta szolgálatok fejében a

AZ OROSZ HADSEREG VÉDELMEZŐJE

További életpályájának adatai röviden a következők: az oroszok kimentették Lengyelországból és a háboru elején Moszkvába vitték. Előbb a Moszkva melletti Jelavuga Vlonoban lévő német hadifoglyintesték táborának lett a főkomisszára. Közben tagja lett az abban az időben Oroszországban felállított „Szabad Németország” nevű szervezet központi bizottságának és ő szerkesztette a szervezet lapját, Berlin elfoglalása után visszatért oda. Előbb az „általános” irányzatú Berliner Zeitung főszerkesztője lett és miután ezt a feladatot kitűnően megoldotta, 1949 elején a párt hivatalosnak lett a főszerkesztője. Herrnstadtnek több előnye volt a pártvezetésben lévő riválisával szemben: elősoraiban „megbízható” embernek számított az oroszok szemében, mert a háborus éveket Moszkvában nem pedig Nyugatban töltötte, mint a többi kommunista vezér. Azután tökéletesen bírta az orosz nyelvet. És ami még ennél is fontosabb: megtanulta a német nyelvét is, akinek sikerült megtanulnia a munkahelyét 1934-ig. Csupán egyetlen zsidó maradt meg a közben náciá védett német sajtó szolgálatában és ez Rudolf Herrnstadt volt, a Berliner Tagblatt munkatársa. Ez a különös tény sok találgatásra adott okot: miért hagyta meg Göbbels éppen ezt a zsidót állásában, jellehet nálánál tehetségesebbeket könyörtelenül kirugott. És miért maradt „Göbbels házi zsidója” — ahogy Herrnstadtot akkor nevezték — éppen Lengyelország fővárosában, illetve abban az országban, amely szintén nem mutatott különös előszeretettel a zsidók iránt? Kétségtelen, hogy Herrnstadt távirataival és cikkeivel komoly szolgálatot tett a nácioknak, (röviddel a második világháború kitörése utáni időkig maradt állásában) másrészt viszont feltehető, hogy bármilyen német írja újságíró eljárástól is, a munkakörét.

REGI JÓBARÁTOM

Szüleink ismerősök voltak. Emlékszem szüleimnek házára Gleiwitzban, abban a felszőlizsiai szénbánya központban, amely a lengyel határ mentén fekszik. Utoljára 1937-ben jártam ott, néhány nappal ezelőtt, mielőtt a Népszövetség különleges „alkotmányát” hatalyon kívül helyezték, illetve azt a státuszt, amely bizonyos mértékben megvédte a szláv zsidóságot és megakadályozta a náciakt abban, hogy ott is bevezessék zsidóellenes törvényeiket. Az apa szociáldemokrata politikus volt és jónévi ügyvéd („Herrnstadt & Kohn”), de visszavonult a politikai aktivitástól még mielőtt Hitler uralomra jutott volna, úgyhogy (politikai értelemben!) nem volt több oka aggódni a náci miatt, mint a többi zsidóknak. Rudolf Herrnstadt jóval idősebb volt, mint én: amikor én a gimnáziumban tanultam, ő már befutott újságíró volt, a Berliner Tagblatt munkatársa, amely tudvalevőleg a német demokrácia legelőkelőbb újságja volt. Amikor legutoljára láttam, egy Antek és Franek-féle adomát mesélt el, egyet a számlán adomák közül, amelyet Felsőszilézia lakossága annyira szeretett. Herrnstadt valószínű művészeti tehetséggel tudta utánozni annak a vidéknek zagyva német beszédét. Lengyelül is tudott. Ebből a szempontból ő egyike an-

nak a kisszámú született német-zsidóknak, aki nem vette meg a szláv nyelvet. Ekkor jött 1933. Azok a zsidók, akik a német sajtóban dolgoztak — és számuk egyáltalán nem volt kicsi — otthagyták munkájukat. Egyrészt nyomban Hitler uralomra jutása után, míg egy másik részét 1933 áprilisa és augusztusa között becsatolták el a néci törvények alapján. Akadt néhány újságíró is, akinek sikerült megtartania a munkahelyét 1934-ig. Csupán egyetlen zsidó maradt meg a közben náciá védett német sajtó szolgálatában és ez Rudolf Herrnstadt volt, a Berliner Tagblatt munkatársa. Ez a különös tény sok találgatásra adott okot: miért hagyta meg Göbbels éppen ezt a zsidót állásában, jellehet nálánál tehetségesebbeket könyörtelenül kirugott. És miért maradt „Göbbels házi zsidója” — ahogy Herrnstadtot akkor nevezték — éppen Lengyelország fővárosában, illetve abban az országban, amely szintén nem mutatott különös előszeretettel a zsidók iránt? Kétségtelen, hogy Herrnstadt távirataival és cikkeivel komoly szolgálatot tett a nácioknak, (röviddel a második világháború kitörése utáni időkig maradt állásában) másrészt viszont feltehető, hogy bármilyen német írja újságíró eljárástól is, a munkakörét.

AZ ORVOSPER IDEJÉN...

Ez egyike volt annak a statisztikai hivatal igazgatója, Toplitz alminiszter, valamint a következő „politikai” professzorok: Mausl, Kitzinski, Leo Viktor Stern, Kamnitzer és mások. Itt csak azokat soroltam fel, akik a háborus éveket Oroszországban töltötték, mert a többi — illetve a nagy többség — a nagy tisztogatások idején tünt el. A nyugatosok közül mindenkit eltávolítottak, a legelőkelőbbeket is, mint például Gerhard Eisler, akinek hivatalát feloszlatták. Eisler egy nyugatellenes hecc-folyóiratnak a szerkesztőjévé nevezték ki, melynek címe „Az Egyesült Államok írásban és képből” és amelyet senki a világon nem vesz komolyan és feltételezhető, hogy maga a szerkesztő sem. De a „keletesekek” pozíciója is megrendült, egy részüket kitétek állásaikból), másrészt az ajánlották, hogy ne menjenek munkába. Könnyű elképzelni, mi mindenen mentek át ezek az emberek Sztálin életének utolsó hónapjaiban. Csupán egy zsidó volt — pontosan úgy, mint Göbbels idejében — akire az összes korlátozás nem vonatkozott: Rudolf Herrnstadt. Az igazság kedvéért be kell vallanunk, hogy abban az időben ő is kissé hátrább került a „torban” és a nyilvánosság előtt nem nagyon emlegették a nevét, viszont ő volt az egyetlen, akit pillanatig sem gyanu-

Meg kell jegyeznünk, hogy a zsidók jelentős számban foglalnak el kulcspozíciókat Keletnémetországban, úgy a pártban, mint az államapparátusban. Itt vannak aztán a híres írók (Arnold Zweig, Friedrich Wolff, Anna Seghers) és a zeneszerzők (Hans Eisler, Paul Dessau és mások). A kommunista rendszerben a művészek bizonyosfokú bohóc-szabadságot élveznek s ezért az antiszemita hullám nem is érintette őket különösebben. Arnold Zweig lemondott ugyan a német irodalmi akadémia igazgatói állásáról, a napi és időszakai sajtóban abban az időben nem sokat emlegették a zsidók nevét, de ugyanakkor — legjobb tudomásunk szerint — nem fogantatottak ellentük rendőrségi intézkedéseket. Ezzel szemben a Slánsky-per után — különösképpen pedig az „orvosok összeesküvésének” leleplezése után — igen nehéz lett azoknak a zsidóknak a helyzete, akik a pártban töltötték be kulcspozíciókat. Voltak közöttük olyanok, akik igen magas tisztségeket foglaltak el: Zuckermann professzor, miniszterelnökségi államtitkár (aki Nyugatra szökött), Hilda Benjámín (helyettes koronagyűző), Anna Wolff (a legfelsőbb pártiskola igazgatója), Siebert Kohn, a

szítottak „államellenes összeesküvéssel”. Alig múlt el két hét Sztálin halálától (pontosan tíz nappal ezelőtt,

A FŐ PROPAGANDISTA

Eddig a Berliner Tagblatt volt a városi tudósítójának a főtitkára. Csak annyit kell még hozzáfűznünk, hogy úgy a születés, mint a feleségét a náci meggyilkolták Németországban: pontosan úgy, mint sok millió más zsidó. És így illik Rudolf Herrnstadt dolgozószobájában, s próbál mosolyogni azzal az erőltetett ideges mosollyal, amely olyan sok kommunista vezérré jellemző. Ugye beszél ő is, ugyanabban a stílusban, ahogy a kommunista vezérek szoktak beszélni a világ bármely részén. Erdekessé válna azonban tudni, mi bujlik meg e stílus mögött: az éles zsidó agy, amely — akárcsak a külső bíráló — észreveszi a szovjetrendszer óriási fogyatékosait és hibáit. Lehet, hogy ő még többet vesz észre, mert értesülései közvetlenebbek, átfogóbbak. Herrnstadt marxista műveltséggel is rendelkezik. Ez a műveltség kissé felületes ugyan, de nem szabad csodálkozni azon, hogy Ulbrichttal és más hasonló „vezérekkel” összehasonlítva a marxista-leninista filozófia valószínű lángszóknak tartják.

Herrnstadt hisz a kommunizmus győzelmében. Szerinte kilátás van arra, hogy néhány generáción belül leküzdjék a mai hibákat. Öt tiszta van azzal, hogy a mai rendszer nem kommunista és megkevesebbé demokráta. De ő feltételezi, hogy legalább kilátás van mindezt realizálni — száz év múlva. Ez az elmélet másnak szól, de nagy kérdés, vajjon megcsinálta-e ezt a kegyetlen lelki számvetést sajátmagával? Miközben az ember beszél vele, érzi a képtelenséget és a mély pesszimizmust, amely a mesterkélt hivatalos optimizmus mögött meghúzódik.

Milyen tisztségeket tölt be jelenleg Rudolf Herrnstadt elvtárs? Elméleti téren ünnepeket kell a Marx-évet. A falakon ott lent a szlogen: „Marx a német nép legnagyobb fia.” „Amit Karl Marx írt — azt megvalósítják a DDR-ben” (Deutsche Demokratische Republik). Ugyanakkor ez az új rendszer Marx egyetlen alkotását sem tudja kiadni kárpátok és „javítások” végtelen sora nélkül. Itt van ezenkívül a régi probléma, Németország egyesítése és a Bonn elleni harc: Nyugat-Berlin agresszív stádiumában misem változott, ugyancsak, hogy Nyugat-Berlin és Moszkva között pontos munkamegosztás van. A kommunista ifjúsági sajtóban hosszú versek jelennek meg, amelyekben a német ifjúságnak a fegyverforgatás iránti ellenállhatatlan vá-

gya jut kifejezésre, (természetesen a haza megvédésére). Az embernek az a benyomása, hogy ezt a „kéret” nagy mértékben honorálják. Berlin specifikus problémája a Nyugat-Berlinben való tömeges szökés. Ez a jelenség szemmel láthatóan demoralizálta a kommunista kat. Ime, elő bizonyítéka annak, hogy a nép nem hisz propagandának, mert hiszen feltételezhető, hogy minden egyes szövevényre tíz olyan esik, aki örömmel szökne, ha módja volna rá, vagy merészsége. A Politbüro egyébként hónapokkal ezelőtt határozatot hozott, hogy a szökeket minden áron meg kell szüntetni, de a határozat azt is kimondja, hogy — nem rendőrhatalommal — csak a szökeket.

Herrnstadt propagandájában egy nagyon egyszerű, konkrét tényre támaszkodik: Nyugat-Berlinben nincs elegendő lakás és munka a menekültek részére. Legnagyobb részük tudja ezt és ennek ellenére rászánják magukat a szökésre. Előfordul, hogy bizonyos idő múlva ezer nyugati menekült közzül, mondjuk tizen elhárított, hogy visszatérnek Keletre. Ezeket az embereket különleges gyűjtőtáborba helyezik, melynek „átmeneti tábor” a neve, és amely Frankfurt an der Oder közelében van, s ahol „tanulmányosokat” vesznek fel tőlük a nyugat-berlini helyzettel kapcsolatban. Herrnstadt utasította a sajtót, hogy naponta legalább egy elbeszélést közöljön ezekből a jegyzőkönyvekből, ha pedig lehet, még ennél is többet.

Es még egy súlyos probléma: a RIAS adóállomás elleni harc. (RIAS: Radio im Amerikanischen Sektor kezdőbetűje.) Ennek az adóállomásnak a propagandája rengeteg gondot és fejfájást okoz a kommunista vezéreknek. Nyugodtan megállapíthatjuk, hogy a propaganda technikája szempontjából ez a világ legtekélyesebb rádióállomása. Munkatársai annak az egyszerű tételnek az alapján dolgoznak, amelyet a BBC alkalmazott a második világháború idején, vagyis, a legjobb hozzeretű propaganda maga az igazság. Ezért örvend a RIAS Kelet-Németországban hihetetlen népszerűségnek és presztízshöz. Azok a figyelemzavarok, amelyek Kelet-Németországban álcázott kémekek (Spitzel) ellen óvnak, valamint azok a köllemények, amelyek előre bejelentik a kelet-német hatóságok készülő intézkedéseit, a zavar és a demoralizáció magyarázat hirtel a Kelet-Németországban. Mindaddig nem találták meg a bevált orvosságot az igazság ellen.

HERRNSTADT ÉS A ZSIDÓK

Elbeszéléseinknek ez a leg-
rövidebb fejezete. Herrnstadt zsidó, sokkal inkább az, mint ahogy ő hiszi. Nemcsak külső megjelenésében az. Zsidó család gyermekeként született, (amit ő nem is tagad) de ez természetesen véletlen. Az átöröklődésnek nincs semmi pozitív jelentősége. Az ő helye a németek között van. Ez az ő országa, Ez az ő népe. A zsidók Izraelben? Cáltalán kísérlet a történelem kerekét visszaforgatni.

pot? „Ugyan, kit érdekel ez” — adta volna vissza a választ — „szolgálatom őket és becsaptam őket. Különben is mindent a párt utasítására csináltam.” „De tényleg szolgálatokat kellett teljesítened a náciak számára, hiszen különben nem tartott volna téged!” „Igaz, csak hogy az a döntő, ki győzött a végén. Ma pedig én, ülök Berlinben, Göbbels pedig a sirban rohad és azt sem tudjuk, hol porladnak a csontjai.”

Azt akartam kérdezni tőle: hogyan hirdatté, a zsidó Rudolf Herrnstadt, szolgálja Göbbelst és a Gesta-

Vajjon érdemes volt Herrnstadt úgy hiszi, hogy igen.

PÉNZT folyóirat ékszerekre és minden értékre Lombard Tiferot I.-A. Botschid 31. Vezető: RAJNA DAVID, ékszerész, a bpesti állami zálogházak v. becsüese (8-5-ig). Tel. 4976

PERZSASZÖNYEGSZÖVŐDE Szőnyegek szakszerű javítása és tisztítása. Előfűtött szakszőnyeg és kézimunkafonal kapható LASZT, TEL-AVIV, SHEINKIN 14.

PÉNZT? AZONALAN AD MINDEN ÉRTÉKTÁRGYRA LOMBARD CENTRAL TEL-AVIV, ALLENBY 9-1/2 között. 87

Kölcsönt ad Potach-Tikván minden értékre: Lombard Gutfmann-ú. 4. (9-1, 5-7). Vezető: Schwimmer Endro.

Freud professzor álma Herzl Tivadarról

Irtá: JAMBOR FERENC

A filharmónikus zenekar nyári hangversenyén hazai művészeket kíván felléptetni, — örvendetes elhatározás, amelynek sikere attól függ, hogyan választják ki a szereplőket. A múlt tapasztalatai óvatosságra intenek ezen a téren, gyakran pusztán a statisztika kedvéért nem éppen a legmegfelelőbbekre esett a választás. Sajnos, karmestereinkre már nem terjedt ki ez a kánikulai partriotizmus, s az első szabadtéri koncertet a rámtágáni Amfiteátrumban, az igen ismert német zeneiro és zeneszerző, Klaus Pringsheim, Thomas Mann sógora vezényelte, ami, mint kislát, nem valami üdítő szórakozást jelentett. Pringsheim Berlinben hosszú éveken át a Reinhardt-színpadok zeneszerzője volt, s elméleti írásai is komoly értéket jelentettek. Hitlerék elől Japánba menekült, hol azóta is a tokiói filharmónikusok vezető karnagya. Hogy az ottani igények nem túl magasak, azt itteni teljesítményéből láttuk. A most 70 éves, igen előkelő és kultúrát megjelenésű öreg szemmeláthatóság küzdött a rábizott feladatokkal, s ha nem egykönnyen tudta követni Rossini feszítően izgalmas „Tel Vilmos”-nyitányát, vagy a befejezésű játékot „Orfeusz az alvilágban”-nyitányt Offenbachtól. Az n. könnyű zenét sem olyan könnyű előadni, ha rugalmasság, humor és lendület hiányzik valakiből. Andalítóan álmos volt Heydn pezsgő életű „Oxford”-szimfóniája is. Pringsheim két zsalúsi népdal feldolgozása túlságosan európai írszerűséggel lefűszülve mutatta be az ikerket...

Igy hát az est egyetlen üdítő eseménye a fiatal, alig 18 éves igen tehetséges Varda Nisri, izraeli zongorista fellépte volt, ki Párizsban, mint Lazare Levy növendéke díjat is nyert s ki ezután a Grieg-versenyt játszotta. Billentése túl kemény ugyan de remek ritmusérzéke és igen folyamatos futamai, kissé még túlzottan érzékenység, de nagyon muzikálisan elgondolt előadása komoly értéket jelentenek. — A zenekar nem erőltette meg magát s trópusi hanyuagással játszott.

A filharmónikusok utolsó ifjúsági hangversenyét az Onel Sémben Milton Katims, fiatal amerikai karmester vezényelte. Múlt év nyarán mutatkozott nálunk be s most megerősítette a róla nyert kedvező benyomást. Amerika egyik legjobb brácsaművészei közé tartozik s csak később cserélte fel a vonót karmesteri pálcával. Róla később írok még. A hangverseny szöleitája a kis 11 éves Dániel Barnhojm volt, akiről úgy Arrau, mint Kubelik bámulattal állapították meg, hogy mily kivételes zenei tehetség Arrau úgy nyilatkozott róla, hogy mint karmester nem kevésbé jó kilitással vannak, — Kubelik pedig, — hogy egyike a legeredőbb fiatal zongorista-igéretnek, kiket ismer. Búbajos gyermek, aki úgy bámulatos memóriájával, mint csodálatos muzikáltságával különös balszerencsére üdözte: egy nappal a koncert előtt az utcán játszva, a gyerekek a nálunk megszokott aranyos homokot szórta a szemebe, úgy hogy egész éjjel orvosi kezelés alatt állva, másnapra holtfáradtan állt ki a pódiumra, hogy Beethoven c-dúr zongoraversenyét

játssza el. De teljesítménye így is frappáns volt: abszolút biztonsága odáig terjedt, hogy amikor az első tétel kadenciája után a karmester elfelejtett belépni, a kis Dani hevesett integette neki a fejével, — mintha ő magában lenne a karmester. Együttműködése a zenekarral tökéletes volt, de sajnos, játékán megérződött indiszpozíciója, s így előadás ezuttal kissé színtelen és gépies maradt mindvégig.

Milton Katims ezen a hangversenyen mutatta be itt először Leopold Sztokovszky népszerű amerikai karmester hangzerelésében Bach. d-moll orgona-tokkta és fugáját, melyet már filmről is ismerünk. Bizonyára nem kellett ezután félnie, hogy a hírhedt Mac-Carthy-féle inkvizíciós társaság „amerikaiatlanság” vádjával bélyegzi meg, mert hangzerelési hatással tökéletesen az ottani tömegizlés jegyében állottak. Ne legyen büszkéek erre a „fejldésére”, melyet illyesfajta modern zenekari hatásokkal érünk el: kiderült, hogy Bach az ő kezdetleges orgonájával sokkalta több méltóságot, áhítatot és hangzabell pompát tudott kifejténi, mint Sztokovszky riktóan tündöklő hárfával, puzonokkal, üstdobokkal fűszerezett zenekari karneváljával...

Morton Gould amerikai zsidó zeneszerzőnek néger énekari szpirtuáléjait hallottuk ezuttal zenekarra feldolgozva. — Tragikomikus, hogy ha amerikaiak eredeti folkloort akarnak alkalmazni, kénytelenek azon néptörzsetől kölcsönözniök, melyet eleven valóságban aligha engednek be hangversenytermekbe. — A tehetséges Gould műhelyében ez a néger-zsidó-amerikai jazz-ötvetző sok eredeti ötlettel gazdagodott. Őt részben álló műve kissé nyugtalanul és bizarrul van ugyan hangszerezve, de az utolsóban, mely „ünnp” címet viseli, a spirituálék mámoros eskiztázását az egyes hangszerek osztatósával rendkívül erőteljesen érzékelteti. Persze, minden megtalálható itt a modern jazz-zenekar boszorkánykonyhájából: smirgipapir, melyet vassal dörgölnek, fémszpré és a jó ég tudja, még milyen háztartási eszközök is, a normális hangszereken kívül. Katims kitűnően követette honföldi zenekari eredeti művét.

A keddi filharmónikus hangverseny műsora az Amfiteátrumban azonos volt az előzőnapi ifjúságiéval csak a zongoraversenyben különbözött. Ezuttal Pnina Salzmann a Csajkovszky b-moll koncertet játszotta. A zenekar kissé amerikaiasan úgy hirdette be, hogy ez a művésznő első fellépte gyermeke születése után. Az örvendetes családi esemény azonban kevésbé befolyásolta az atraktív megjelenésű művész-mamát, ki a tőle megszokott modorban adta elő kedvencművét. Virtuóz zongorakészsége talán csak növekedett, bár a szabadtéri színpadon az amúgy sem tuljó zongora finomsággal gyakran vesznek el. Kisebb modoros előadástilusa sem változott, — egyes témákat erősen rapszódikusán értelmezte a olykor túlságosan is romantikusan téliakta öket fel. — Katims nem a legideálisabb kísérő, s a zenekar, mely mindenkor örömmel használja ki az alkalmat, ha nem „erős kezét” érez maga fölött, sokszor játszott pongyolán.

Pataki László

Itt is, ott is, mindenütt, ahol csak zsidók élnek, sűrűn idézik ezen a héten Herzl Tivadarnak az alakját. Azt hinni az ember, hogy ez a „szel lemidézés” alapján véve nagyon könnyű dolog. Negyvenkilenc esztendővel a halála után miért is volna nehez megmagyarázni Herzl Tivadar egyéniségét és jelentőségét? Mindent megírtak s mindent elmondtak róla. Ő maga is megírt mindent saját magáról. Hiszen naplót vezetett minden egyes napjáról. De már ezen felül is le van fektetve jegyzőkönyvekbe az egész élete. Minden le van jegyzőkönyve: az összes kongresszusok, az összes tanácskozások, az összes utazások, az összes tárgyalások. Egyszóval minden. Nem volt olyan gondolata Herzl Tivadarnak, amit ne vetett volna papírra. Mindent megírt a koráról és a korszakait mindent megírtak őrola.

Es mégis... Próbálna csak meg valaki igazában megmagyarázni egy szábrának, hogy ki volt Herzl Tivadar, hogy mit gondolt és mit osekledett és, hogy mi volt a jelentősége? De miért csak egy szábrának? Próbálna csak meg valaki megmagyarázni valakinek Herzl Tivadart, valaki olyan nak, aki időben csak vagy harminc esztendővel esett messzebbre a politikai cionizmus megalapítójától. Vagy valaki olyannak, aki tétben esett messzire Bécsből, ahol Herzl Tivadar (ne féljen senki. Nem felejttem el, hogy Herzl Budapestben született és ott járt iskolába) élt és működött.

Nem oly egyszerű a dolog. Ilyet még voltaképpen soha nem látott a világ!

Népeztért nép nélkül, országalapító ország nélkül. Herzl Tivadar a szó szoros értelmében légtérben mozogott, mert csak nem mondhatja valaki azt, hogy az a bécsi zsidóság, vagy osztrák zsidóság, vagy francia zsidóság, akik közé volt begyökerezve Herzl Tivadar, akármilyen kicsi kis háziasit is jelentettek volna a herzli gondolatok számára. An gondyolják, hogy Herzl Tivadar abban a légtérben tétben, ahol téténykedett, valahol mégis csak megtalálta azt az archimedeszi pontot, amelyre támaszkodva kifordította sarkaitól a zsidó világot.

Kell tudni egyet. Abban a Bécsben, abban az Ausztriában, ahol Herzl Tivadar a Neue Freie Presse tárcarovatát szerkesztette, volt ugyan antiszemitizmus, sőt bőven volt, ám ennek az antiszemitizmusnak egészen más volt a természetrajza, mint a keleturópai országokban való zsidógyűlöletnek. Minden antiszemitizmusnak gazdasági alapja van. Ez igaz. De a megnyilvánulási formák nem azonosak. Megnyilvánulási formája szerint az antiszemitizmusnak a Herzl korabeli Ausztriában nem volt gazdasági jellege, illetőleg az osztrák antiszemita mozgalom a zsidókat nem a gazdasági pozíciójukban, hanem az önértékükben támadta meg.

Ezt a fajtaját az antiszemti tizmusnak, ezt a társadalmi antiszemitizmust, ami az önérzetet támadja meg, sajnos amint az utolsó nyolcvanasztendős történetünk mutatja, nagyon jól el tudták viselni a középeurópai zsidók. Nem szaladtak tőle tengeren tulra, mint az orosz zsidók a gazdasági antiszemitizmus ostroma elől. Legfeljebb csak hisztériások lettek tőle, mégpedig a szónak nem is rossz értelmében. A középeurópai zsidó intellektus kialakulásában és kifinomodásában nem kicsi szerepe volt a megszabott önértéknek. Talán sok zsidó lett ezért zseneli, iró, színész vagy akár nagy orvos is,

hogy kompenzációt keressen a társadalmi antiszemitizmus ellen, hogy olyan szférákba emelkedjék, ahol ha zsidó voltáért le is becslük, de művészi vagy tudományos értékéért tömjénezik.

Szóval az antiszemitizmus megnyilvánulása nem gazdasági volt, mert ha az antiszemita Lueger is volt Bécsnek a főpolgármestere, a bécsi zsidóknak a gazdasági pozíciója attól nem rendült meg. Nem is rendülhetett meg. Az úgy volt, hogy abban az időben és abban az Ausztriában a kapitalizmusnak abban a fázisában, amikor az ipar, az export-kereskedelem, a közlekedés és a szállítási hírtelen óriásira nőtt Középeurópában, nem is lehetett másképp, csak úgy, hogy a zsidók szolgáltatásuk ehhez a fejlődéshez az egész lendületet és hogy élvezték is az ebből eredő gazdagságnak az összes előnyeit. Hát ki más csinálta volna Bécsben is, meg az egész monarchiában is ezt a lendületet, ha nem a zsidók?

Az osztrák-magyar monarchiában jóformán, négy réteg volt. Grófok, azoknak nem kellett sem a gyár, sem a bolt. Elszegényedett nemesek, azok töltötték meg az egész bürokráciát. Városi polgárok, azok többnyire mesterelemek voltak, akik elpélték magukkal a régi céhek tradícióját s a kapitalista gyárra, amely széttréte a kézimunka patriarháls rendjét, legalábbis eleinte úgy néztek, mint valami apokaliptikus szörnyetegre. Negyediknek voltak a parasztok. Ők persze, hogy nem jelentettek egy megfelelő elemet a nagy iramban előretörő ipari fejlődésnek a meglovagolására.

De ott voltak a zsidók! Tradíció nélkül, frissen a gettóból kikerülve, ballaszt nélkül, semmilyen redhez, semilyen osztályhoz sem tartozva, egy kis tulzással azt lehet mondani, hogy a zsidók nem együtt jöttek át gazdanépekkel a középkorból és az új korból a legújabb korba, hanem úgy ugrottak ki kényszer a gettóból, a kapitalizmus hajnalára, a gazdasági érvényesülésre alkalmas teljes feyverzetben, mint Pallas Athéne Zeus fejéből. Micsoda csodálatos kor volt ez! Nemcsak gyár és banya született, hanem melléje színház is, meg újság, meg korházak és szanatóriumok, meg óriási és jól jövedelmező pebarek és hatalmas építkezések.

Es mert mindez olyan gyorsan nőtt és nőttönött, nemcsak a gyárak és az exportcégek és a hajózási vállalatok élére kerültek olyan sokan zsidók, hanem a színházigazgatói székbe is és sok zsidó volt a nagy ügyvédek és a nagy mérnökök, a nagy orvosok, a nagy újságírók és az óriási lapkiadók között is. Ebben a korban a zsidók egy lélekzettel előbb voltak, mint a gazdanép és ezért, ahogy ezt mondani szokták, „aranyszámukat messze meghaladó módon” ültek bele a vezető gazdasági és szellemi pozíciókba.

A „Neue Freie Presse”, az volt a legnagyobb lap Bécsben, az volt a legosztárkabb lap Bécsben, és ennek a lapnak a tárcarovata volt a legeslegbécsebb. Ezt a tárcarovatát szerkesztette Herzl Tivadar. Majdnem mindenki zsidó volt, aki ebbe a tárcarovatba írt. Zsidó volt például Hugo von Hoffmannsthal. Ma, ha valaki művelt ember Svájcban, vagy akárhol a világban valami nagyon tipikus bécsi dolgot, valami nagyon igazi osztrák dolgot akar mondani, akkor nem azt mondja, hogy Ferenc József, hanem azt, hogy Hugo von Hoffmannsthal. Ha az első világháboru

előtti bécsi fiákeres kocsisokat megkérdezték volna, hogy ki a legbécsebb ember Bécsben, feltétlenül azt mondták volna, hogy Péter Altenberg. De nem lehetett ez másképp. Mert, hogy budapesti példát mondjunk, ha ama régi Magyarországon, ahol a Láncai Leo meg az Ullmann volt a bankigazgató és a Hatvany-Deutsch, meg a csepeli Weisz Manfréd az iparbárá, akkor az mégis csak természetes, hogy a magyar szindarabokat Molnár Ferenc, meg Lengyel Menyhért, a novellákat pedig Brody Sándor és Bíró Lajos írják. Bécsben pedig a zsidó Stefan Zweig meg a zsidó Felix Salten Herzl Tivadar tárcarovatában kezdtek osztrák írói karrierjüket. Ennek a két nagy írónak meg is ártott, hogy egy lendülettel és hogy élvezték is az ebből eredő gazdagságnak az összes előnyeit. Hát ki más csinálta volna Bécsben is, meg az egész monarchiában is ezt a lendületet, ha nem a zsidók?

Az osztrák-magyar monarchiában jóformán, négy réteg volt. Grófok, azoknak nem kellett sem a gyár, sem a bolt. Elszegényedett nemesek, azok töltötték meg az egész bürokráciát. Városi polgárok, azok többnyire mesterelemek voltak, akik elpélték magukkal a régi céhek tradícióját s a kapitalista gyárra, amely széttréte a kézimunka patriarháls rendjét, legalábbis eleinte úgy néztek, mint valami apokaliptikus szörnyetegre. Negyediknek voltak a parasztok. Ők persze, hogy nem jelentettek egy megfelelő elemet a nagy iramban előretörő ipari fejlődésnek a meglovagolására.

Sigmund Freudot is, minden idők legnagyobb álomfejtőjét, aki az egész világ álmaát meg akarta fejteni, de a zsidó nép álmaával olyan keveset törődött, még őt is, ez a nagy kozmopolitát, a tudatalatti világ elszószámu világpolgárát is, megérintette Herzl Tivadar egyéniségének a szele. Freud nem is mertte közelebből Herzlit, alig láthatta és akkor is csak messziről. Mégis felkísértett Herzl alakja Freudnak egyik álmaiban. A nagy pszichológus „Traum und Traumdeutung” c. előadás-sorozatában, amelyet néhány évvel Herzl halála után a bécsi egyetemen tartott, így beszélt el álmaát: „Fejedelmi alak jelent meg egyszer álomban, arca sötétbőrű volt és sapadt, és hollófekeete szép szakáll vette körül. Szeme végtelenül szomorú. A jelenség meg akarta értetni velem, hogy a zsidó nép helyzete azonnali és határozott cselekvést kövélte meg. Amit mondtott annak a logikája meglepően éles volt és tal volt fűtve érzéssel.”

Freud még hozzáfűzte: „Az álom előtt sohasem láttam Herzlit és nem foglalkoztam az eszméjével sem. Csak jóidővel az álom után akadtam össze egy döblingl autóbusszal Herzellel, amikor megállapíthattam, hogy az álomképem világra azonos a valósággal.”

Nos, abban a régi Ausztriában, amikor még Felix Salten nem gondolt „erdőre”, hanem csak a ragyogó bécsi ringekre, csillogó kávéházakra, a fényes operákra, a gazdasági érvényesülésre

és arra, hogy szegény zsidó fiukból egyszerre milyen nagy orvosok és tudósok lehetnek, egyszer csak belevitett egy diszsonáns hang. A budapesti születésű és bécsi lett Herzl Tivadar, aki lehelletfinom irodalmi és művészeti tudósításokat küld Párizsból a „Neue Freie Presse”-nek, úgy lát-szik, hogy a Dreyfus pertől megöriült. Ma már világos, hogy nem öriült meg. Ma már világos, hogy az egész világon az összes zsidók közül egyedül ő értette a Dreyfus pert. Hogy miért csak ő értette meg, ez az ami még mindig nincs megmagyarázva. Sokan tudták, hogy ebben a Dreyfus-perben valami nagyon nagy dologról van szó. Elsősorban Zola tudta, meg Anatole France tudta, hogy a francia nép szabadsága forog kockán a zsidó kapitány perében. A francia nép szabadsága, amelyet a klerikalizmus és a katonai klikk késül megfojtani. Zsidók is tudták sokan, hogy „res magna agitur” — hogy „főbenjáró dologról van szó”, de Herzl volt az egyetlen, aki csodálatos látnoki erővel megintta, hogy ezt a pert valamilyen formában egy még részletesebb, egy még mocoskosabb per fogja követni feltétlen biztonsággal és pedig, nemcsak egy zsidó kapitány, hanem az egész európai zsidóság ellen. Senki más rajta kívül abban a Bécsben, abban a ragyogó és csillogó Bécsben nem látta ezt így. Tudott dolog, hogy amikor Herzl a Judea-staat-ot megjelentette, az „okos zsidók”, a „nagy zsidók” azt hitték róla, hogy köztözni való bolond.

Hogy lesz egy tárcarovatból, akinek élete egy csendes íróasztal mellett és meg-hitt család körben zajlik le, egyszerre népróbum?

Nem egyszerre történt. Herzl először csak egy röp-lapot írt a Zsidó Államról. Egy pamfletet.

Mi az, hogy pamfletirő? A toll embere, aki a toll emberéje apallál! Akinek a munkája befejeződött abban a pillanatban, amikor az utolsó korrektúra-ívet visszaküldte a nyomdába.

Aztán a tett emberéje a szó.

A tétnek ama emberéje a szó, a ki a pamflet fejrát-zott és cselekvésre késztet-tett.

Herzl pamfletje csak egyetlen egy embert rázótt fel. Csak egyetlen egy embert kézzetett cselekvésre önmagát. Ezért kelt fel az íróasztal mellől és lépett fel a pódiumra, vezére lenni egy olyan népnek, amelynek nincs országa, nincs nyelve, nincs népi öntudata, amelynek egyetlenegy kritériuma sincs ahhoz, ami egy népet néppé tesz. Semmi ilyen kritériuma nincsen. Es eseményében sincs elhagyni a huszosfázékat, sem ott ahol a husosfázék tele van, sem ott ahol majdnem üres és a huna-ak szinte csak a szaga van meg.

De Herzlit aztán alaposan felrátta a saját röpírata. Olyan egyszerű azt elmondani, vagy leírni, hogy Herzl tárgyalta a török szultánnal, meg a római pápával, meg a német császárral, meg a mindenható orosz cár nagyhatalmu belügyminiszterével. De, hogy egy bécsi újság tárcarovatának a szerkesztője, hogy jut el ideig, ahhoz olyan elementáris erő kell, amely hegyeket tud kimozdítani a helyéről...

Olyan elementáris erő, amelynek a dinamikus lendülete hozta mozgásba az összes aliják konstruktív építőerőt, amelyek a pusztasemmből Erec Jisráelben országot építettek.

MANCI női fodrász-szalón
TEL AVIV, MONTEFIORE 30.
értesíti a t. hölgyeket, hogy július 19-től augusztus 2-ig nyári színetet tart.
Híneovits - Mancsi

Írta: SAUBER-MIHÁJLOVIC SÁNDOR

A múlt hét vasárnapján, mikor az El-Al repülőgép New-Yorkból a luddi repülő-téren befutott a várakozók között egy virágcsokorral felszerelt kis csoport keltett feltűnést, amelynek tagjai kivétel nélkül Amerikában tanuló izraeli diákok szülei-ből rekrutálódtak. Mikor egy magas termetű elegáns nő a vámvivatalt elhagyta, sorfalat alkottak és nagy óvációból részesítették a mosolygva átvonuló hölgyet.

— Ki ez? — kérdeztem tetetett kíváncsisággal a csoport egyik tagjától. — Dr. Perl Gizella, az Amerikában tanuló izraeli diákok anyja, — válaszolta jóleső mosollyal. — Perl Gizella... ismételttem a nevet, mintha most hallottam volna először életben. Pedig ezzel a névvel már nyolc évvel ezelőtt találkoztam egy angol nyelvű könyv borítóján. A könyv címe: „Orvos voltam Auschwitzban.” A borítólapon láttam a szerző hű kép-mását: Lágerkaptatóba bujtott női csoport, megszámozva. Nézetem a képet és csodáltam. Csodáltam a csoportot, csodáltam a lányt, aki miután a lágeréletet végigélte, még azt meg is írta és nagyon természetesen, hogy a megírásnál azt újból átélte. Perl Gizella könyve annak idején nagy feltűnést keltett. Ez volt a felszabadulás után az első dokumentáris regény a táborok borzalmáról. Előszavát Eleanor Roosevelt, az Egyesült Államok volt köztársasági elnökének özvegye írta.

A repülőtéren egybegyűlt szülők valószínűleg nem tudták, hogy az izraeli egyetem hallgatókért kifejtett működése, Perl Gizella életregényének csupán egyik apró fejezete, mert ennek az asszonynak az élete igen érdekes regénytema anyagát képezhetné.

— Mikor a lágerből kikerültem 44 kiló voltam, — meséli nekem Perl Gizella. Hogy mennyi most arról nem szól, ami a legfényesebb bizonyítéka annak, hogy a régi súlyát visszaszerezte és új életterét vetette bele magát a zsidó közéletbe.

ki magukat zsidó-barátá-gukkal. Kétésfél órán át vázolta Perl Gizella a bizottság tagjai előtt a lágerélet borzalma-ait és elmondta nekik, hogy míg ők nyugodtan, a bársonyszékben ültek, a zsidók milliói pokoli borzalmak között pusztultak el. Dr. Perl szavai annyira megrázták a bizottság elnökét, hogy a végén könnyeláradt szemekkel azt mondta: dr. Perl, ön amerikai, ilyen asszonyokra van nekünk szükségünk. A bizottság javasla-ta alapján külön törvényt ad-ta meg számára az állampolgárságot, melyhez Truman elnök táviratilag gratulált neki.

Ezután újból a „diákevek” következtek, míg sikeresen letette a nosztrifikációs vizsgát és orvosi praxist nyitott. De már azelőtt is aktív tagja lett az amerikai magyar-zsidó közéletnek és ma a Világszövetség aktiv elnöke, s közreműködésének köszön-hető a Világszövetség rövid idő alatt elért sok eredmé-nye. Arra a kérdésünkre, mi-lyen kapcsolatai vannak az izraeli diáksággal, dr. Perl elmondta, hogy felkereste őt az izraeli diákok szövet-ségének elnöke, egy nyugalmozott alezredek — és fel-kérte, hogy szervezze meg az izraeli diákok egészség-ügyi szolgálatát. Mert a gyengevalutájú izraeli diá-kok számára a pénzügymin-iszterium által kiutalt ösz-szegek a megélhetéshez sem elegendők, hát még a bete-geskedéshez, ami Ameriká-ban igen költséges. Dr. Perl aktivitásának tudható be, hogy ma a legkiválóbb szakorvosok ingyen állnak az izraeli diákok rendelkezé-sére. Eljövetele előtt az egyik híres szivspecialista egy iz-raeli diákok szivoperációt hajtott végre, melyért min-den más polgár legalább ezer dollárt fizetett volna. Az izraeli diákok Ameriká-ban támogatásra szorulnak nemcsak megbetegedés es-tén és ilyenkor Perl Gizella-hoz fordulnak, aki minden tőle telhetőt elkövet, hogy kérésüket teljesítse.

Ezek után nem csoda, hogy anyjuknak tekintik és a szülők kitörő óvációjával várták a luddi repülőtéren. A diákszegély terén kifej-tett tevékenysége — mint mondtuk — munkájának csupán egy részét képezi és bennünket elsősorban a Vi-lágszövetségi eredmények érdekelnek.

Perl Gizellától megtudjuk, hogy a Szövetségnek rövid másfélévi működése alatt sikerült 22 országot beszer-vezni. De komoly és fárad-ságos nevelő munkára van még szükség Amerikában, hogy a széles magyar-zsidó rétegeket az izraeli munká-ba szervezzék. Ameriká-ban — mondja dr. Perl — a gazdag zsidók törekvésnek a gazdaneveléshez asszimiláci-óni és elszakítani a régi kap-csolatok összes szálait. A szegényeknek pedig nincs módjukban az izraeli mag-yar-zsidó részorultak hely-zetén segíteni. A felvilágos-ító munka eredményének je-lei már mutatkoznak és ki-látásunk van arra, hogy a tervbevett magyar-zsidó otthonokat rövid időn belül tőle alá hozzuk. A megindu-láshoz szükséges összeg már egybe van, a hátralévő pénz-zekeket is össze fogjuk gyűj-te-ni.

— A munka nem oly egy-szerű — folytatja Perl Gi-zella — mert az amerikai magyar zsidó társadalomban hiányzik még a kellő egyet-értés és eddig még nem si-került közös nevezőre hozni a sok helyi egyesület tevé-kenységét, hogy egyesült erővel az izraeli magyar-zsi-dóság érdekében működje-nek. Itt nem annyira világ-nézeti, mint személyi kérdé-sok dominálnak, melyek ki-küszöböléséhez időre van szükségünk.

Hát hiszen tudjuk jól, nem én találtam ki, hogy az életet az egész világon a türelmetlenség teszi nehéz-zé, sokszor tűrhetetlenné, sőt elviselhetetlenné. Politi-ka türelmetlenség, vallási türelmetlenség, vallási türelmetlenség tették le a történelem mérőföldköveit. Mai úrjárattunkban a min-dennapi élet kis türelmet-lenségeit, helyi szekatúráit, kinövésait vesszük tühegy-re. Ha Rudyard Kipling „Struggle for Life”-jének a létért való küzdelem bibliá-jának dalszövegét ismerjük, semmin se csodál-kozzunk. Ő azt mondja, hogy minden életmegnyilvánulás egy másiknak a rovására, hátrányára megy. „Már a pusztas lélekzéseddel is ron-tod a másik ember levegő-jét.” Az erősebb győz, a gyengébb szenved. Az ag-resszív cselekszik, a türel-mes — tűr. Aki nem tud tűrni, annak pokol az élete. Néha kis pokol, de pokol.

Mondd, nyájias olvasó, ve led nem fordult még elő, hogy valakivel beszéljél és egy másik kedves polgár-társad a karodnál fogva maga felé rántott, mert azt akarta, hogy most őt hall-gasd. És ha figyelemmel, türelmeiddel elernyedtél, ráz-za kabátodat, jej neked, ha nem figyelsz. Egyáltalán öreg emberek sem emlékez-nek arra, hogy Tel Avivban valaki zavartalanul befeje-zett volna egy mondatot. Nem a villámok közbeszóla-sok vicinális istennyilására gondolok, amelyek Kneszet-szónoklaktól üzleti tárgyalá-sokig minden gondolatmen-et göröngyössé tesznek, — de a tárgyhöz szólnak. Ha-nem, tesszem azt a kávéház-ban, vagy sok csoportból álló magántársaságban az egyik asztalnál ül és beszél valaki. Erre a mondat kö-zepébe beleugrik, belekényő-kül valaki és egy halálde-gen témát vehemensen me-sélni kezd. Mit tehetsz elle-ne? (Naponta párbajod le-hetne, ha a zsidók ezt az ősi-hösi hülyeséget be engedték volna az országba. Még csak ez hiányzana! Lovagias ügyek! Hü!) És ki a türel-metlen, aki nem hagyja ma-gát félbeszakítani, vagy a félbeszakító?

A harsogó hangosság se csekély türelmet igényel. Kezdem azon, hogy reggel hatkor az utcán a munka tempója azzal kezdődik, hogy 10—20-as csoportok ülvölve beszélgetnek, s csak a boldog negyedik-emeleti lakókhoz nem hallatszik be erősen. De ők is bekapják a felszólalt reggeli rádió rémisztő recsegését. Telefon-nincs, az utcáról felordítá-nak: — Smuel! Dobb le a kof-ferkulcsot! A machszanból ki akarom venni a Chájim nadrágot. Ezt az elég magánjellegű ügyet a fel utcának tuda-másul kell venni. Az autó-

buszban, utcán, vendéglőben mindenki izmos hangon, fesztelenül beszél a legintim-ebb dolgairól és főleg má-sok dolgairól. Hajmeresztő dolgokat tudsz meg akarat-lanul. A fülbedugott vatta sem segít, átharsognak a vattán. A moziban az er-délyről lekiabálnak, hogy a randevut megbeszéljék. Fel-nőtt, rendes kímésű embe-rek, lengyelül, románul, jid-disül, sokszor magyarul is. A fiatalok csak szájbadu-gott két újjal sipol. Így ad-nak jelet egymásnak, hogy már megérkeztek. A mozi-hiradó hangját nem lehet hallani, mert részint későn jönnek, részint azalatt fo-lyik a fesztelen hangos hely-keresés, ismerősök üdvözlé-se, stb. A film alatt, mivel pl. az angolnyelvű film csak franciául és héberül van feliratozva, jobbra tö-lem valaki jiddisre, balra meg oroszra fordítja a szom-szédjának — hangosan. Ha rászólsz, hogy seket — viz-szszól, hogy ha nem tetszik, menj haza. Ki itt a türel-metlen?

Modortalanságból expor-táhatnánk. Néha még a ke-reskedő is rossz modorú. Barátom bemegy egy üzlet-be. A tulajdonos egyedül ül a pult mögött és újságot ol-vas. A vevő vár türelmesen, hadd olvassa végig a mon-datot ez a boltos; végre tü-relmetlen lesz, s megszólal: — Kérem, kiszolgál, vagy nem szolgál ki? Mire a kis öreg felnéz az újságja mögül, s a pápasze-me fölött: — Habach Sie gerüfen? A pincér ül és unatkozik, s ha az asztalhoz jön, bele-szól a témába. Szívességet tesz, ha kiszolgál. Beleolvas a leveledbe és még megjegy-zést is tesz. Egyik pincérre rászól egy férfi: — Na, maga sem volt pin-cér a Sacherben! Mire a pincér felel: — De maga se volt ott vendég! Persze, hogy nem mindig a pincér a hibás, bár kevés az igazi, hivatásos, tanult pincér. Modortalansági főmoti-vum: az indiszkréción. Leg-jobb társaságban előfordul, hogy emberek a megismer-kedés első tíz percében mell-nek szegezik a következő apró kérdéseket: Miből él? Mennyi a fizetése? Menny-nyit fizetett a lakásáért? Ez a hölgy az első felesége-e? Miért vált el? Ki a nőorvo-sa? Mennyi háztartáspénzt ad? Mennyi tőke van az üz-letében és hogy bírja ki a társát? Angliában már az is sé-r-tés, ha megkérdézik, mi a

Idegek, modor, udvariasság

Írta: PÁSZTOR BÉLA

foglalkozása, vagy hol la-lik. Ott mindenki annyit mond el magáról, amennyit jól esik. Ez személyi felség-joga. Itt harapófogóval sze-dik ki egymásból az embe-rek. Hallgatni nem lehet, hazudni nem érdemes. Min-denkint a más dolga érdek-el. „Szegény ember otthon ége-t a drága petróleumot és számítja papíron, hogy a gaz-dag ember mennyit keres.” Itt mindenki felteszi a kérdé-sét: Miből él ez a Dávid? Vagy pedig pontosan kikal-kulálja, hogy a Grünnek ennyi és ennyi a rezsije, ennyit és ennyit keres tisz-tán és ennyi a bankszámlá-ja, — vagy adóssága. Senki magánügye nem szent.

S ez még nem a pletyka. Az külön lapra tartozik. Tel Avivban élek, tehát itt fi-gyelttem meg, de azt mond-ják, hogy Jeruzsálemben és Haifán ez nem így burján-zik. Senkinek sincs magán-ügye. Minden közös ügy, úgy vélik, jogukban van tudni a másikról minden részletet; ha az illető nem „kóp”, nem közlékeny, ad-dig szaglásznak, kérdező-köndnek, szinte nyomoznak körülötte, míg ki nem terül egész magánélete. Ahhoz aztán hozzátesznek egy kis ide, amit azelőtt sose hallot-tam, hogy egy zsidó megver egy zsidó nőt. Az idén ötödik esetet láttam saját szemem-mel. — (Mégis ide tartozik, határozottan udvariatlanság nőt nagyon ütni). — És még hozzá nyilvánosan. Tegnap az Allenbyn. Népcsoporttal 5 percre. Ez semmi! De az összes nők a férfinek adtak igazat. Anyagi ügy volt. Nem vagyok beleavatkozók.

Az autók nemzetközileg hagyományos udvariassága is nagyon halvány nálunk. Nincs kifejlődve az előre-engedési morál, az előzési kímélet. Önző úrvezetők a növekedőket nem respektál-ják, sőt, agresszívek velük, pedig a nők nem rossz sof-förök. Izraelben annyi autó van, amennyi — szegény or-szág vagyunk — talán nem is jár nekünk. Az autóbő-rítkezés szerénytelenné teszi a primitív embert és az autó fékjét jobban használja mint az udvariatlanságát. Kis, bosszantó udvari-at-lanságok: a cigaretta a zsú-folt sérutban, ahova befúj a szél s a hölgy repülő tüze új gabardin nadrágodba éget lyukat. — Szlichá! — mondja né-ha a hölgy és a lyuk marad.

A jobbra-balra köpködött napraforgó és tökmaghejrért is lemondanék, de ez már demokratikus népszokás, es népjog, nem merem bánta-ni. — És szóva se teszem az intenzív és dühös orriszka-lást, pláne ha az eredményes is. En, részemről meteoro-lógiai forrásnak tartom. — Onnan tudom meg, hogy chamszin van, mert akkor 50 százalékkal több ember piszkálja az autóbuszban, vagy az utcán az orrát. — Egyébként magánügy, de udvariatlanság ezzel a lát-vánnyal szolgálni. Kényes dolog hozzányújni, de megemlítem, mert tuda-tos kis rosszasság is van benne: az autóbuszba fel-száll a munkás. Látszólag is nehéz munkából jön, vagy oda megy. Olaj, mész, festék a munka nemes szennye van ruhájukon. Meg kell becsülni őket. De ők sokszor szán-dékosan nem respektálják azokat, akiknek a tiszta ru-ha úgy tartozik a munká-jukhoz, mint az ő festékes vödrük. És a munka göggye-nek sokszor áldozatul esik ma pótolhatatlan ruhánk.

Mindenhez türelmet kell! A szájlánu országában va-gyunk. Wird zajn git! Jihje tov! Ne idegkedjünk! — Majd minden megvagy. Mi magunk is. Bezzámolj, ha már ez se reménytelen.

Az autóbuszsoffór se tehet arról, hogy neki kell jegyet adni, váltani, visszaadni és „én mákom”-ot kiáltani egy-szerré. Ez is enyhült az új autóbuszoknál, de szerintem

semmi akadály sincs a mel munkanékiültségben, hogy minden autóbuszban legyen jegy-kalauz, mint mindenütt a nagyvilágon. — Az autó-buszban való felállást és helyátadást már sokszor szó-vátették. Azt hiszem, hogy az iekolában, a tanítóknak kellene erre az ifjúságot ne-velni és figyelmeztetni. — Nagy és ősz szakállá legyen annak az embernek, akinek a mai szabre feláll. Mint po-zitív telvivi anomáliát emít-tem meg, hogy: fiatal lány sose áll fel, hogy idős nőt ülni engedjen. Még váran-dózt sem. — Katona soha, senkinek se áll fel, — ellen-ben ma, békeben tor nélkül jut fel az autóbuszba és így kap ülőhelyet. — Autóbusz-sofförök ültek négyen a mán-pag, egymás mellett a táská-jukkal, zsúfoltságban. Egy se állt fel kenyéradó közön-ségük számára.

Legudvariasabb a rendőr. Halk, határozott és szolgál-takéaz. Ugylátszik, e téren remek iskolájuk van. Nökök szemben való kü-lön udvariasság szomorúan elhanyagolt dolog. Egy sé-rutba való beszállásnál egy kedves lengyel ügy elpen-derített az erősebb jogom egy nőt, hogy részvetemet az se csökkentette, hogy a hölgy túrte, pedig ő le lengyel volt. Győzte volna es-tidással.

Nem tartozik szorosan ide, amit azelőtt sose hallot-tam, hogy egy zsidó megver egy zsidó nőt. Az idén ötödik esetet láttam saját szemem-mel. — (Mégis ide tartozik, határozottan udvariatlanság nőt nagyon ütni). — És még hozzá nyilvánosan. Tegnap az Allenbyn. Népcsoporttal 5 percre. Ez semmi! De az összes nők a férfinek adtak igazat. Anyagi ügy volt. Nem vagyok beleavatkozók.

Az autók nemzetközileg hagyományos udvariassága is nagyon halvány nálunk. Nincs kifejlődve az előre-engedési morál, az előzési kímélet. Önző úrvezetők a növekedőket nem respektál-ják, sőt, agresszívek velük, pedig a nők nem rossz sof-förök. Izraelben annyi autó van, amennyi — szegény or-szág vagyunk — talán nem is jár nekünk. Az autóbő-rítkezés szerénytelenné teszi a primitív embert és az autó fékjét jobban használja mint az udvariatlanságát. Kis, bosszantó udvari-at-lanságok: a cigaretta a zsú-folt sérutban, ahova befúj a szél s a hölgy repülő tüze új gabardin nadrágodba éget lyukat. — Szlichá! — mondja né-ha a hölgy és a lyuk marad.

A jobbra-balra köpködött napraforgó és tökmaghejrért is lemondanék, de ez már demokratikus népszokás, es népjog, nem merem bánta-ni. — És szóva se teszem az intenzív és dühös orriszka-lást, pláne ha az eredményes is. En, részemről meteoro-lógiai forrásnak tartom. — Onnan tudom meg, hogy chamszin van, mert akkor 50 százalékkal több ember piszkálja az autóbuszban, vagy az utcán az orrát. — Egyébként magánügy, de udvariatlanság ezzel a lát-vánnyal szolgálni. Kényes dolog hozzányújni, de megemlítem, mert tuda-tos kis rosszasság is van benne: az autóbuszba fel-száll a munkás. Látszólag is nehéz munkából jön, vagy oda megy. Olaj, mész, festék a munka nemes szennye van ruhájukon. Meg kell becsülni őket. De ők sokszor szán-dékosan nem respektálják azokat, akiknek a tiszta ru-ha úgy tartozik a munká-jukhoz, mint az ő festékes vödrük. És a munka göggye-nek sokszor áldozatul esik ma pótolhatatlan ruhánk.

Mindenhez türelmet kell! A szájlánu országában va-gyunk. Wird zajn git! Jihje tov! Ne idegkedjünk! — Majd minden megvagy. Mi magunk is. Bezzámolj, ha már ez se reménytelen.

Az autóbuszsoffór se tehet arról, hogy neki kell jegyet adni, váltani, visszaadni és „én mákom”-ot kiáltani egy-szerré. Ez is enyhült az új autóbuszoknál, de szerintem

Hivjon és tisztába tesszük... házat, irodáját, kertjét. ALTALÁNOS FERTŐTLENÍTÉS "HASHARET" Telefon: 3490 TEL-AVIV, MENDELE 22

Megkezdődött a terrrorszervezet hadbíróvási tárgyalása

Tíz vádlott nem ismeri el a hadbíróvási illetékességét. Ecel- és Lechi-dalokat énekeltek a vádlottak.

Az ügyészesség a vádlottaknak tulajdonítja a szovjetkövettség elleni merényletet

A szárféldi katonai táborban rendkívül feszült és izgalmas légkörben folyt le tegnap a terrrorszervezet hadbíróvási tárgyalásának első napja. A szervezkedés 15 gyanúsítottjának védői egységes védelmi taktikát dolgoztak ki, amelynek lényege a hadbíróvási tárgyalás bojkottálása. Másfelől az ügyészesség eddig ismeretlen adatokat készített elő a földalatti szervezkedés terrorista tevékenységéről. A vádnyilatkozati akarla, hogy a földalatti szervezet merényleteket követett el külföldi diplomáciai képviselők ellen, hogy része volt a felvilágított szovjet követség felrobbantásában, a szovjet követ autóját ellen elkövetett merényletben és a csehszlovák követség ellen elkövetett merénylet-kísérletben is. Többek között azt is bizonyítani akarja a vád, hogy ugyanez a szervezet nem-köser húst árusító ménszártszéküket gyújtott fel és hogy a szervezet tagjai az állam biztonsági intézményeinek tevékenységét is kiakarták kénlelni.

Begin szakértői véleményét ad

A vádlottak ügyvédjeit a tárgyalást megelőző napon telefonon figyelmeztették, hogy lássák el lelkiismeretesen a vádlottak védelmét. A figyelmeztetések szövege a következő volt: „Figyelmeztetjük, hogy ha nem látja el teljes odaadással a szervezet tagjainak védelmét, vérevel fog érte megalkolnani.” Ilyen fenyegetést néhány olyan ügyvéd is kapott, aki nem veszt részt a vádlottak védelmében. „Hádró” értesítése szerint a vádlottaknak a hadbíróvási tárgyalás előtt tanúsítandó magatartásáról tanácskozásként folytató a vádlottak és Menachem Begin, a Chéru-t mozgalom vezére, valamint dr. Jiszráél Scheib, a Lechi egyik vezetője, a Szulám című szélsőjobboldali hetilap szerkesztője között. A lap szerint a vádlottak és a két politikus között Tamir ügyvéd közvetített, majd közölte a vádlottakkal, hogy Begin és dr. Scheib a hadbíróvási tárgyalás bojkottálását tartják helyesnek.

A szárféldi katonai táborban számos barakból álló részt különítették el kettős szögös drótkerítéssel. Katonai rendőrök és rendőrlányok fegyveresen ügyelnek fel a tábor rendjére. A tárgyalótermet a barakok egyikében rendezték be, amely valahol előadóteremként szolgált. A bíróságra készített emelvény mögött nagy nemzeti zászló leng, egyik oldalán az állam, a másik oldalán a hadsereg címerével. A bíróságot emelvényről jobbra áll a vád képviselői számára fenntartott hely. Baloldalon pedig hosszú asztal a védők számára. Mögöttük ülnek a vádlottak. A tárgyalóteremben levő vádlottak széke mögött katonai rendőrök ülnek. A terem közepén a tanúk számára széles emelvényt építettek, amelynek asztalán a Tenách új kiadását helyezték el. A tanúk emelvénye mellett asztalon a bűnjeleket helyezték el: nagymennyiségű fegyvert és muníciót. A tárgyalás közben polgári rendőrök hozták be két nagy tejeskannát és több ládát bele hadianyaggal. A barak utolsó szobájába vezették a vádlottakat és ott tartózkodtak a tárgyalás megkezdéséig.

Zárt autót hozták a per 12 férfivádlottját. Jákob Chéru, Simon Becher, Zeév Badian, Jákob Blumenthal, Jechezkel Mizráchi, Abraham Mendel, Abraham Taiz, Jafet Taiz, Jesájahu Sarábi, Jehosafat Givon, Eljáhu Maliov és Chaim Riklin, erős rendőri fedezettel, míg nyitott tenderen érkezett meg a tárgyalásra a három nővádlott: Jaffa Dromi, Cila Kohén-Magori és Malka Paposado.

Megkezdődik a tárgyalás

A tárgyalás 9 óra 27 perccor kezdődött, amikor bevonult ezredesi egyenruhában dr. Benjamin Hálévi jeruzsálemi törvényszéki elnökkel az élén a hadbíróvási, amelynek másik két tagja Imanuel Nesor ezredes és Ron Ram alezredes. Az elnök a vádlottakhoz és a vád képviselőihez fordult és megkérdezte, van-e kifogásuk a bíróság összetételével, mire Tamir ügyvéd a következő bejelentést tette: — Megbízom felhatalmazott arra, hogy az összes bírói fórumokon megjelenjek a nevében, kivéve a hadbíróvási vádlott kétségbe akarja vonni a hadbíróvási illetékességét és ennek következtében kérem, hogy mentselek fel védői minőségemtől. Hasonló nyilatkozatot tett Dinarit ügyvéd, Simon Bachar vádlott, Jeridó R. Rittermann és Ben-Cion Kohén ügyvédek pedig Jaffa Dromi, Zeév Badian, Jákob Blumenthal, Jechezkel Mizráchi, Abraham Taiz, Jafet Taiz és Jesájahu Sarábi nevében.

Abraham Mendel, aki védő nélkül jelent meg, felállt és bejelentette, hogy egyedül akarja védeni magát, „de kérem tegyék meg nekem, hogy polgári bíróság, nem pedig hadbíróvási előtt védjem magam”. Ezután Kritzman, Ben-Ami, Pincusuk és Gil ügyvédek bemutatották megbízó leveleiket a fennmaradó öt vádlott nevében, akik alávetik magukat a hadbíróvási illetékességének. Ezek a vádlottak Jehosafat Givon, Cila Kohén-Magori, a Chéru-t képviselője, Malka Paposado, Eljáhu Maliov és Chaim Riklin.

Nem ismerik el...

Jákob Chéru, az elsőszámú vádlott emelkedett fel és bejelentette, hogy számára a bíróság összetétele, illetékesége egyformán közömbös, mert mindkettő ellen tiltakozik. „Sajnálom, hogy nem vagyok arab kém, mert akkor az a szerencse érhetne, hogy polgári bíróság elé állítsanak” — mondotta.

Bácher részletesen analízálta a terror elleni törvényt, amely szerinte szöveg ellentétben áll az állam függetlenségét nyilatkozatának szellemével. Ennek az országnak nincsen irott alkotmánya — mondotta — amelynek alapján alkotmányellenesnek lehetne minősíteni ezt a törvényt. Ha az önk itélete nem fog tetszeni a hadügyminiszternek, úgy azt tetszése szerint megsemmisítheti.

Bácher megfenyegeti a bíróságot

Bácher a továbbiakban arról beszélt, hogy a terror-ellenes törvény alkalmazásán kívül a kormány az angol rendkívüli törvények 111-ik szakasza alapján koncentrációs táborba küldött olyan embereket, akik ellen semmi bizonyíték nincsen.

A többiekkel szemben a hatóságok úgy viselkedtek, ahogyan „az angolok sem mertek annakidején a zsidó felszabadító mozgalom foglyaival”. Az egyik letartóztatott 21 napig harcolt azért, hogy egy bibliát kaphasson. A letartóztatottak nagy többségének mindmáig nem engedték meg, hogy elhagyják celláikat és levegőt szívhassanak. Engem és másokat éjjel-nappal egyfolytában hallgattak ki egész az ájulásig, miközben a kihallgatást végző közegek mikrofonnal és egyéb olyan szerzőkkel szerelték fel magukat, amelyeknek használatát bizonyos államokban és bizonyos rendszerekben tanulták.

Bácher ezután Cháim Kohén szemére vetette, hogy zsidók meggyilkolásával vádolta a per gyanúsítottjait a saját nyilvánossága előtt. Végül arról beszélt, hogy nem hajlandó résztvenni annak az államnak a lerombolásában, amelyért életét áldozta. Nem önk az első — fejezte be beszédét — akik erre az útra tértek. Rettegjenek a zsidó történelem bosszújától, mert az sosem felejt.”

Bernadotte gróf árnyéka

Jaffa Dromi hasonló értelembe beszélt, majd Zeév Badian kijelentette, hogy a terror-ellenes törvény „az izráeli nép felszabadító háborújának egyik legragyogóbb hadművelete után” szavazta meg gyáva embereknek egy csoportja. (A terror elleni törvényt gróf Bernadotte, az UNO közvetítőjének meggyilkolása után az ideiglenes államtanács szavazta meg.) Jákob Blumenthal szerint a per igazi bűnösei nem a terrorizmus, azoknak a kezeit héber harcosok vére szennyezi be. Jechezkel Mizráchi rövid tiltakozása után Jesájahu Sarábi szólalt fel. „Jól tudom, hogy előre el-

készített ítéletet hoznak ellenem” — mondotta. — „Önök lerombolják az államot.”

Az elnök rövid tanácskozás után közölte a határozatot, amely szerint ebben a perben egyedül a hadbíróvási illetékes. Az ideiglenes államtanács, amelynek természetes folytatása a Kneszet, a függetlenségi nyilatkozat alapján létesült, tehát teljes felhatalmazása volt ilyen törvények megszavazására. Ezért tehát elutasítjuk a vádlottak ellenkezését, mert annak semmiféle törvényes alapja nincs.

A régi nota

Erre az engedelmességet megtagadó vádlottak ügyvédjei sora elhagyták a termet és megbízóik követni akarták őket, az elnök azonban rájuk szölt, hogy üljenek vissza helyükre. A vádlottak nem akartak engedelmessé válni, mire az elnök így szölt: „a katonai rendőrség gondoskodni fog arról, hogy a vádlottak leüljenek”. A vádlottak visszajutottak helyeikre és a Chéru és Lechi harci dalait énekeltek körükben, miközben lábukkal verték a taktust.

Amikor az éneklésben kis szünet állott be, az elnök bejelentette, hogy a hadbíróvási dönteni fog arról, hogy védőket nevezzen az a vádlottak mellé lemondott védőügyvédek helyett. Ezután Abraham Taiz vádlott állt fel és egészségi okokból azt kérte, hogy ügyét válasszák el a többi vádlottak ügyétől. Ehhez a kéréshez Rittermann ügyvéd is csatlakozott.

A bíróság ezután negyedórás szünetet rendelt el, amikor is az elnök bejelentette, hogy a hadbíróvási katonai védőket fog hivatalból kirendelni a vádlottak mellé. A tárgyalást ezután ma reggelre halasztották.

Volt KZ-esek figyelmébe

A MILTAM központja az alábbi közlemény közzétételére kérte fel szerkesztőségünket:

A müncheni kártérítési hivatal, amely az Auerbach-több mint másfél évig volt zárva, ujából megnyitása után sem tett semmit annak érdekében, hogy a főleg külföldről beérkezett keresetek rövid időn belül elintézzeszen.

A müncheni United Restitution Office, amely a MILTAM-mal karöltve dolgozza fel a kártérítési igényeket, kénytelen volt a bírósághoz fordulni, hogy annak utasítására tárgyalják le a be-

nyújtott igényeket, amelyeket főleg egykori KZ-foglaltak nyújtottak be. Ezért körülbelül tízezer pert kellett folyamathoz tenni. Ennyi per letárgyalására azonban nem volt elegendő bíró, ezért az United Restitution Office-nak előbb a bajor igazságügyminiszternél kellett intervenszióval, hogy megfelelő apparátust állítson az ügyek letárgyalására.

Ennek az intervenciónak a következtében 1953 januárjától május végéig körülbelül négyezer igényt intéztek el kedvezően, egyrészt kiengedez, másrészt bírósági ítélet alapján. Összesen kb. 7 millió német márkát ítélt meg az igénylőknek. Az ügyek megszüntetése céljából a MILTAM Hessen tartományában is bírósági eljárásokat indított. Itt is sikerült az első egyezményeket létrehozni és minden kilátás meg van arra, hogy a hesseni hatóságok is gyorsan le fogják tárgyalni az ügyeket.

A gyors és zökkenésmentes lebonyolítás érdekében kívánatos, hogy mindazok az igénylők, kik a MILTAM-nál regisztrálták magukat és közben címüket megváltoztatták, közöljék azonnal új címüket és regisztrációs számukat a MILTAM telavivi irodájával, melynek címe Hájárkon utca 49 sz., POB 1490.

A MILTAM egyébként Tel Avivon kívül — ahol vasárnaptól szerdáig délelőtt 9-12 óra között fogadnak felteket — minden héten csütörtökön 9-12 óráig Hálfa is érdekeltek rendelkezésére áll. A hálfa cím: Arlozoroff utca 3/a.

A MILTAM kéri az érdekelteket, hogy kizárólag a hivatalos órák alatt keresztek fel iródát.

Izraeli és Transzjordán rendőrparancsnokok nyolcórás tanácskozása a beszivárgókról

Jeruzsálem, (ITIM). Tegnap a Mandelbaum kapunál megtartották az izraeli és transzjordáni rendőrpárcsnokok első megbeszélését. A tanácskozás 8 óráig tartott és mindössze félórásra szakították meg, amikor a két küldöttség belső megbeszéléseket folytatott. Az ülés végével elhatározták, hogy a két állam rendőrségének megbízottjai július 21-ikén tartják meg legközelebbi tanácskozásukat. A két küldöttség rendőrségi szempontok figyelembe vétele mellett azokról a tépekről tárgyal, amelyek a két állam között létrejött egyezmény rendelkezése alapján kell tenni az ászivárgások megakadályozására. A rendőrségek megbízottjai kívül a tanácskozáson résztvettek a fegyverszüneti vegyesbizottság képviselői is. Jelen volt az ülésen De Rieder tábornok, Makinis százados és Vigier, az UNO megfigyelői karának poltikai tanácsadója.

Egyiptomban befiltottak a koronázási filmet

Miről tárgyalak Kairóban az amerikai nagykövet

Kairó (UP). — Jefferson Caffery amerikai nagykövet tegnap hosszas megbeszélést folytatott Mahmud Fa uzi egyiptomi külügyminiszterrel a suezai kérdéssel és a Közelkelet védelméről. Hír szerint Caffery — és egyidejűleg Amerika diplomáciai képviselői a többi arab fővárosban — ajánlatot tettek amerikai fegyverek szállítására minden egyes arab állammal kötött különszer-

A Balkán-szövetség külügyminiszterei tetteket várnak a Szovjetuniótól

Athén (UP). — Görögország, Törökország és Jugoszlávia külügyminiszterei Athénban tartott konferenciájukon arra a megállapításra jutottak, hogy védelmi felkészültségüket mindaddig nem szabad gyöngíteniük, amíg a Szovjetunió konkrét bizonyítékkal nem szolgál békés szándékait illetően. A három külügyminiszter meghallgatta a vezérkari főnököt jelentését a biztonsági helyzetéről, majd a három ország gazdasági és kulturális együttműködésének szorosabbá tételéről tárgyalt.

MARK CLARK TÁBORNOK a fegyverszüneti egyezmény aláírását sürgeti

Tokió, (UP). — Ma délután 11 órakor Panmunjonban teljes ülést tartanak az északiai és az UNO fegyverszüneti delegátusai. Mark Clark tábornok kijelentette, hogy az UNO megbízottjai a fegyverszüneti egyezmény azonnali aláírását fogják javasolni az északiaknak. Tokió megfigyelők lehetségesnek tartják, hogy a fegyverszüneti egyezmény aláírására már a jövő hét második felében sor kerül, ha csak valamilyen előre nem látott nehézség fel nem merülne időközben. A pekingsi rádió ma figyelmeztette az UNO-t, hogy a koreai fegyverszünet kútblaeshet, ha az amerikai szemet hunynának Syngman Rhee magatartása fölött. A közleményből nem derül ki, hogy az északiai további garanciákat kérnének az UNO-tól, vagy pedig beírják Mark Clark tábornok azon nyilatkozatával, hogy „az UNO mindent meg fog tenni annak érdekében, hogy Délkorea tiszteletben tartsa a fegyverszüneti megállapodást.”

Csuj Duk Sin tábornok, Délkorea képviselője a fegyverszüneti kiüldöttségben, kijelentette az újságírók előtt, hogy az UNO nem írhatja alá a fegyverszüneti megállapodást Délkorea hozzájárulása nélkül. Ellenkező esetben olyan szerencsétlenség sodornák az összes feleket — mondotta Csuj Duk Sin tábornok — amiből nem volna többé kiút.

Eisenhower tábornok tegnap a Fehér Házban megbeszélést tartott Foster Dulog külügyminiszterrel, Beadell-Smith helyettes külügyminiszterrel, Charles Winston hadügyminiszterrel és Collins tábornokkal, az amerikai szárazföldi hadsereg vezérkari főnökével. A megbeszélés nyomán Eisenhower világos utasításokat küldött Mark Clark tábornoknak a fegyverszüneti tárgyalásokon tanúsítandó magatartását illetően.

Robertson tábornok tegnap több mint egyórán át tanácskozott Syngman Rhee vel, aki ezúttal, kiszivárgott hírek szerint engedélyt kért a fegyverszünet kérdé-

Föbelötte magát a haifai Shemen-gyár

személyzeti osztályvezetője

Haifa. (Az Új Kelet tudósítójától). — A Shemen-gyár vátik munkásai, a Hápoel és a régi Hagana-körök nagy megdöbbenéssel vették Jehosua Schafstein öngyilkosságának híreit. A Shemen-gyár 51 éves főtiszt viselője, aki néhány nap óta nem jelent meg az irodájában, csütörtökre virradó éjjel föbelötte magát és meghalt. Minden jel arra mutat, hogy Schafstein bizalmi visszaélést követett el, Társadalmi törvényszék a halálbüntetés problémájáról Natanján. A Tel-Avivban megtartott nagyszabású társadalmi törvényszéki tárgyalást megismételt Natanján a Bét Chaluot termében hétfőn, július 13-án este pontosan 8 órakor. A tárgyalás iránt fokozott érdeklődés nyilvánul meg, az időközben világszenzációvá duzzadt Rosenberg- és Christie-esetek után.

Ügyész: Dr. Hermann Dezoó. Védő: Dr. Kasztner Reszó. A bíróság tagjai: Rosenfeld S., dr. Vig S., dr. Jakab László. Tanúk: Itt lesznek hallgatva: Dr. Ferencz Sándor, börtön-főorvos, dr. Weiss Oszkár, Sauber Alexander, Pásztor Béla, Grünfeld Benjamin és dr. Peri Gizella (New-York). Terebérhozzájárulás 500 pruta. Helyfoglalás: Stern és Feldmarkokletben és „Signal” reklámkioszkokban Natanján.

DR. PERI, GIZELLA HAIFA VÉNDÉGE Dr. Peri, Gizella, a Magyar-szabadság Zsidók Világzavartságának kiküldöttjét fogja vendégül látni a haifai HOH. Július 16-án, csütörtök este 8 órakor a HOH vezetősége a Haifa és környéki magyarajku jiauv részvételével szerteit fogja hádvözölni dr. Peri Gizellát a „Ginat Or” karteihelyiségben (Hazi és Cháim u. sárgaföld Benjamin és dr. Peri Gizella előadását fog tartani a haifai közönség részére. A magyarajku közönség, úgy a HOH tagok, mint a vendégek minél nagyobb számú részvételére számítanak és a vendég előadását más műsorral, moik is fogják keretezni. Tekintettel a rendezvény helyének korlátozott voltára, a rendezőség beígére fogosított székenyeket biztosít ki, amelyeket ajánlatos a HOH irodájában, Arlosoroff 3/a naptól előre kiváltani. Gyertyagyújtás ideje: 7.38 Szombat kilencetől: 8.27.

SANNRA
HAIFA
MORIAH
Vasárnap, hétfő

tenyértudós
TEL-AVIV
4 HESS-U, 4
c/o Armonné Szerda, csütörtök